

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

38/2012. (XI. 14.) AB határozat	a közterület életvitelszerű lakhatásra való használatát szankcionáló szabálysértési tényállás és más törvényi rendelkezések megsemmisítéséről.....	660
3339/2012. (XI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	680
3340/2012. (XI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	681
3341/2012. (XI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	682
3342/2012. (XI. 19.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	683
3343/2012. (XI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	685
3344/2012. (XI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	686
3345/2012. (XI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	687
3346/2012. (XI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	689
3347/2012. (XI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	690
3348/2012. (XI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	691
3349/2012. (XI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	693
3350/2012. (XI. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	695

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 38/2012. (XI. 14.) AB HATÁROZATA

a közterület életvitelszerű lakhatásra való használatát szankcionáló szabálysértési tényállás és más törvényi rendelkezések megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alap-törvény-ellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány alapján – *dr. Balsai István, dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Pokol Béla és dr. Szívós Mária* alkotmánybírák különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 186. §-a alkotmányellenes, ezért megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 51. § (4) bekezdése, valamint 143. § (4) bekezdésének e) pontja alkotmányellenes, ezért azt megsemmisíti.

3. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 94/B. § (1)–(3) bekezdéseiben a „vagy önkormányzati rendelet” szövegrész alkotmányellenes, ezért azt megsemmisíti.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 94/B. § (1)–(3) bekezdései a következő szöveggel maradnak hatályban:

„94/B. § (1) Ha törvény lehetővé teszi, a hatóság elkobozza azt a dolgot,

a) amelyet a jogsértés elkövetéséhez eszközül használtak vagy arra szántak,

b) amelynek birtoklása jogszabályba ütközik, vagy amely veszélyezteti a közbiztonságot,

c) amely jogsértés elkövetése útján jött létre,

d) amelyre a jogsértést elkövették, vagy amelyet a jogsértés befejezését követően e dolog elszállítása céljából használtak,

e) amelyet a jogsértő a jogsértés elkövetéséért a tulajdonostól vagy annak hozzájárulásával mástól kapott.

(2) Ha törvény eltérően nem rendelkezik, az (1) bekezdés a) és d) pontja esetében

a) az elkobzást nem lehet elrendelni, ha a dolog nem a jogsértő tulajdona, kivéve, ha a tulajdonos a jogsértésről előzetesen tudott és a dolog ilyen célú használatába beleegyezett,

b) az elkobzás kivételesen mellőzhető, ha az a jogsértőre vagy a dolog tulajdonosára a jogsértés súlyával arányban nem álló, méltánytalan hátrányt jelentene.

(3) Ha törvény eltérően nem rendelkezik, az elkobzott dolog tulajdonjoga az államra száll.”

4. Az Alkotmánybíróság az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 54. § (4)–(5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt benyújtott indítványt elutasítja.

5. Az Alkotmánybíróság az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 54. § (6) bekezdése, a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXXIX. törvény 146/A. §-a, valamint a Budapest Főváros Önkormányzatának Közgyűlése által a főváros közterületek használatáról és a közterületek rendjéről alkotott 59/1995. (X. 20.) Főv. Kgy. rendelet 15/B. § (1) bekezdés c) és d) pontja alaptörvény-ellenességének vizsgálatára irányuló indítványt visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi. A megsemmisített törvényi rendelkezések e határozatnak a Magyar Közlönyben történt közzétételét követő napon vesztek hatályukat.

I n d o k o l á s

I.

- [1] A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény, valamint az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény módosításáról szóló 2010. évi CXVI. törvény 6. § (2) bekezdése új – közterületekre vonatkozó rendelkezéseket tartalmazó – (4)–(6) be-

kezdéssel egészítette ki az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 54. §-át. Ennek eredményeként az Étv. 54. § (6) bekezdése felhatalmazást adott a települési önkormányzatoknak arra, hogy a közterületek rendeltetésellenes használatát szabálysértéssé minősítsék. Ez a felhatalmazás vált az alapjává azoknak az önkormányzati rendeleti szabályoknak, amelyben az önkormányzat szabálysértéssé minősítette és büntetni rendelte a belterületi közterületek életvitelszerű lakhatásra való használatát. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa úgy ítélte meg, hogy a kialakult jogi helyzet kapcsán az emberi méltósághoz való joggal, az egyenlő bánásmód követelményével és a jogállamiságból levezetett jogbiztonság követelményével összefüggő visszásság közvetlen veszélyének gyanúja merült fel, ezért az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (a továbbiakban: Obtv.) 16. § (2) bekezdése alapján hivatalból vizsgálatot folytatott le. A vizsgálat eredményeként elkészült AJB-6724/2010. számú jelentésében a feltárt alkotmányos joggal összefüggő visszásság jövőbeni megelőzése érdekében az Obtv. 25. §-a alapján kezdeményezte az Étv. 54. § (4)–(6) bekezdéseinek, valamint a főváros közterületek használatáról és a közterületek rendjéről alkotott 59/1995. (X. 20.) Főv. Kgy. rendelet (a továbbiakban: Kgyr.) 15/B. § (1) bekezdés c) és d) pontjainak felülvizsgálatát és hatályon kívül helyezését, illetőleg módosítását. Egyúttal felhívta a belügyminisztert arra, hogy vizsgálja meg az önkormányzatoknak a közterületekkel kapcsolatos feladatait, hatásköreit és szabályozási lehetőségeit tartalmazó, egyértelmű, az önkormányzatok szabályozási autonómiáját is tiszteletben tartó kerettörvény megalkotásának lehetőségét. Az ombudsman ezt követően 2011 decemberében fordult az Obtv. 22. § a) pontja alapján az Alkotmánybírósághoz. Indítványában az Étv. 54. § (4)–(6) bekezdése, a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: régi Szabs.tv.) 146/A. §-a, valamint a Kgyr. 15/B. § (1) bekezdés c) és d) pontja alkotmányellenességének megállapítását kérte. Az indítványban kifejtett álláspontja szerint a vitatott jogszabályi rendelkezések, amelyek alapján szabálysértésnek minősül az, ha a hajléktalanok életvitelszerűen a közterületen tartózkodnak, az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság elvéből levezetett jogbiztonság követelményét és az 54. § (1) bekezdésébe foglalt emberi méltósághoz való jogot sérti.

[2] Az indítványt az Alkotmánybíróság felhívására – az állampolgári jogok országgyűlési biztosának jogutódja – az alapvető jogok biztosa 2012. február 17-én kelt beadványában fenntartotta, és kiegészítette azzal, hogy indítványozta a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési

nyilvántartási rendszerről szóló – az indítvány benyújtásakor még nem hatályos – 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs.tv.) 186. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását is.

[3] A Szabs.tv. 186. §-ába foglalt rendelkezés, amely szabálysértéssé minősíti a közterületek életvitelszerű lakásra való használatát – az indítványozó álláspontja szerint – az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdése mellett sérti az Alaptörvény II. cikkében szabályozott emberi méltósághoz való jogot. Az indítvány rámutat arra, hogy a közterületen életvitelszerű lakhatás szabálysértéssé nyilvánításának nincs alkotmányosan igazolható, valódi, érdemi és legitim indoka. Kifejti, hogy a vitatott szabálysértési tényállás a hajléktalanságot, mint állapotot, élethelyzetet kriminalizálja, ami összeegyeztethetetlen az érintett személyek alapvető jogaival, kiemelten az emberi méltósághoz való jogukkal, valamint – figyelemmel a kiszabható elzárás büntetésre – a személyes szabadsághoz való jogukkal.

[4] Az alapvető jogok biztosa 2012. május 15-én kelt beadványában ismét módosította indítványát. Az időközben hatályba lépett Szabs.tv. hatályon kívül helyezte az Étv. 54. § (6) bekezdését, amely felhatalmazta a települési önkormányzatot arra, hogy rendeletében a település belterületén lévő közterületek – az Étv. 54. § (4) bekezdésében vagy más jogszabályban meghatározott – rendeltetéstől eltérő használatát szabálysértéssé nyilvánítsa. Ennek alapján az indítványozó úgy ítélte meg, hogy az indítvány benyújtását követő jogszabályi változások következtében az Étv. 54. § (6) bekezdése tekintetében az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló kezdeményezése oka foggyottá vált. Egyúttal kiterjesztette az indítványt a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 51. § (4) bekezdésre, valamint 143. § (4) bekezdésének e) pontjára, amelyek felhatalmazást adnak a helyi önkormányzat képviselő-testületének arra, hogy rendeletben pénzbírsággal sújtható tiltott, közösségellenes magatartásokat határozzanak meg.

[5] Az indítványban kifejtett álláspont szerint az Étv. 54. § (4)–(5) bekezdésébe foglalt szabályok, amelyek meghatározzák a közterület rendeltetését, és felhatalmazást adnak az önkormányzatnak arra, hogy a közterület rendeltetésére és használatára nézve további szabályokat állapítsanak meg, valamint a Mötv. vitatott felhatalmazó rendelkezései elrendelések az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság elvével és az ebből folyó jogbiztonság követelményével. Az Alkotmánybíróságnak a jogbiztonság értelmezésével összefüggésben kialakult gyakorlatára hivatkozva, az indítvány rámutat arra, hogy a helyi önkormányzatok számára a törvényben adott „bianco” felhatalmazások sértik a közigazgatás törvény alá rendeltségének kö-

vetelményét, s a vitatott szabályokba foglalt normatartalom nem felel meg a normavilágosság követelményének.

II.

[6] Az Alkotmánybíróság a következő jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg döntését:

[7] 1. Az Alaptörvénynek az indítványozó által felhívott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

[8] 2. Az Étv.-nek az indítvány által vitatott szabályai:

„54. § (...)

(4) A közterület rendeltetése

a) a telkek térbeli kapcsolatának, megközelítésének,

b) a közúti és gyalogos közlekedés (út, járda stb.),

c) a kikapcsolódás, a szórakozás, a sporttevékenység, a szabadidő-eltöltés,

d) a felvonulás, a gyülekezés, a közösségi megnyilvánulás,

e) szobor elhelyezésének, emlékhely kialakításának, művészeti alkotások elhelyezésének,

f) a közművek elhelyezésének,

g) zöldfelületek kialakításának biztosítása.

(5) A közterület rendeltetésének megfelelően bárki használhatja. A közterület rendeltetésére és használatára jogszabály további szabályokat állapíthat meg.

(6) Önkormányzati rendelet a település belterületi közterületének a (4) bekezdésben vagy jogszabályban meghatározott rendeltetésétől eltérő engedély vagy megállapodás nélküli használatát szabálysértéssé nyilváníthatja.”

[9] A (6) bekezdést 2012. IV. 15-től hatályon kívül helyezte az új Szabs.tv. 254. § (1) bekezdés h) pontja.

[10] 3. A régi Szabs.tv. vitatott 146/A. §-a:

„146/A. § (1) Aki az önkormányzat rendeletében meghatározott, a közterület életvitelszerű lakhatás céljaira történő használatára, illetve az életvitelszerű lakhatáshoz használt ingóságok közterületen történő tárolására vonatkozó szabályokat ismételtén megszegi, elzárással vagy százötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés ismétlődése akkor állapítható meg, ha az eljárás alá vont személyt az eljárás alapját képező cselekmény elkövetését megelőző hat hónapon belül ugyanilyen szabálysértés elkövetéséért jogerősen felelősségre vonták.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a bíróság hatáskörébe tartozik.

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott szankció nem alkalmazható, ha a városi önkormányzat a hajléktalan-ellátás feltételeit nem biztosítja.”

[11] Hatályon kívül helyezte 2012. IV. 15-től az új Szabs.tv. 254. § (1) bekezdés a) pontja.

[12] 4. A Kgyr. vitatott 15/B. § (1) bekezdése:

„15/B. § (1) Aki

a) a közterületet az e rendeletben előírt hozzájárulás nélkül vagy attól eltérő módon, illetve azt meghaladó mértékben használja,

b) a rendeletben szabályozott kötelezettségeket megszegi,

c) a közterületet életvitelszerű lakhatás céljára használja,

d) életvitelszerű lakhatás céljára használt ingóságait a közterületen tárolja

szabálysértést követ el, és ötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.”

[13] A Kgyr. 15/B. §-át 2012. május 31-től hatályon kívül helyezte az egyes fővárosi önkormányzati rendeletek, valamint fővárosi szabálysértési rendelkezések hatályon kívül helyezéséről szóló 30/2012. (V. 8.) Főv. Kgy. rendelet 2. § (6) bekezdése.

[14] 5. A Szabs.tv. vitatott 186. §-a:

„140. Közterületen életvitelszerű lakhatás tilalmának megszegése

186. § (1) Aki a közterület belterületét rendeltetésétől eltérő módon, életvitelszerű lakhatás céljára használja, illetve életvitelszerű lakhatáshoz használt ingóságokat közterületen tárol, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés nem állapítható meg, ha a feladat ellátására kötelezett önkormányzat a hajléktalan-ellátás feltételeit nem biztosítja.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt a közterület-felügyelő is szabhat ki helyszíni bírságot.”

[15] 6. A Mötv.-nek az indítványban vitatott felhatalmazó rendelkezései:

„51. § (...)

(4) A helyi önkormányzat képviselő-testülete önkormányzati rendeletben meghatározhat tiltott, kö-

zösségellenes magatartásokat. A helyi önkormányzat képviselő-testülete e magatartás elkövetőjével szemben önkormányzati rendeletben ötvenezer forintig terjedő helyszíni bírság, illetve százötvenezer forintig terjedő közigazgatási bírság kiszabását rendelheti el, amely az önkormányzat saját bevételeit képezi.”

„143. § (...)

(4) Felhatalmazást kap a helyi önkormányzat képviselő-testülete, hogy rendeletben határozza meg:

a)–d)

e) a kirívóan közösségellenes magatartásokat, valamint a magatartás elkövetőjével szembeni pénzbírság kiszabásának szabályait;”

[16] 7. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvénynek (a továbbiakban: Ket.) az ügy elbírálása során figyelembe vett szabályai:

„VI/A. Fejezet

A közigazgatási bírság, a helyszíni bírság és az elkobzás alkalmazásának eljárásjogi alapjai

94/A. § (1) Ha jogszabály bírság kiszabását teszi lehetővé – ide nem értve a 61. § szerinti eljárási bírságot –, a hatóság az eset összes körülményeire tekintettel dönt a bírság kiszabásáról és a bírság összegének meghatározásáról. Ennek keretében – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – mérlegeli különösen:

a) a jogsértéssel okozott hátrányt, ideértve a hátrány megelőzésével, elhárításával, helyreállításával kapcsolatban felmerült költségeket, illetve a jogsértéssel elért előny mértékét,

b) a jogsértéssel okozott hátrány visszafordíthatóságát,

c) a jogsértéssel érintettek körének nagyságát,

d) a jogsértő állapot időtartamát,

e) a jogsértő magatartás ismétlődését és gyakoriságát,

f) a jogsértést elkövető eljárást segítő, együttműködő magatartását, valamint

g) a jogsértést elkövető gazdasági súlyát.

(2) Ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, nem indítható a jogsértés megállapítására és bírság kiszabására eljárás, ha a jogsértő magatartásnak a bírság kiszabására jogosult hatóság tudomására jutásától számított egy év, vagy az elkövetéstől számított öt év eltelt. Az ötéves határidő kezdő napja

a) az a nap, amikor a jogsértő magatartás megvalósul,

b) jogellenes állapot fenntartása esetén az a nap, amikor ez az állapot megszűnik.

(3) Ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, a (2) bekezdés szerinti egyéves határidő a hatóság számára újrakezdődik

a) a 94. § (1) bekezdés a) pontja szerinti végzés jogerőre emelkedésének napján,

b) ha a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság a hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezi.

(4) Ha törvény vagy önkormányzati rendelet lehetővé teszi, azoknál a jogsértéseknél, amelyek esetében közigazgatási bírság kiszabásának van helye, – a 94. §-ban foglalt előírások keretei között – a hatóság helyszíni bírságot szabhat ki, ha a helyszíni intézkedés alkalmával az ügyfél a jogsértést teljes mértékben elismeri.

(5) A helyszíni bírság kiszabását megelőzően az ügyfelet tájékoztatni kell a (6)–(8) bekezdésben foglalt körülményekről, valamint szükség esetén a hatóság által megállapítható bizonyítékok köréről, továbbá a helyszíni bírság meg nem fizetése esetén alkalmazandó jogkövetkezményekről.

(6) Ha az ügyfél a jogsértést elismeri, a helyszíni bírság ellen nincs helye jogorvoslatnak.

(7) Az ügyfél elismerése esetén a helyszíni bírság kiszabásáról szóló döntést a hatóság a helyszínen közli az ügyféllel. A döntés indokolásában elegendő az ügyfélnek a jogsértés elismeréséről szóló írásbeli nyilatkozatát rögzíteni az ügyfél aláírásával együtt.

(8) Ha az ügyfél a jogsértést nem ismeri el, a hatóság köteles hivatalból megindítani a hatáskörébe tartozó eljárást és erről az ügyfelet a helyszínen értesíti a 29. § (5) bekezdésében meghatározott, rendelkezésre álló adatok közlésével.

94/B. § (1) Ha törvény vagy önkormányzati rendelet lehetővé teszi, a hatóság elkobozza azt a dolgot,

a) amelyet a jogsértés elkövetéséhez eszközül használtak vagy arra szántak,

b) amelynek birtoklása jogszabályba ütközik, vagy amely veszélyezteti a közbiztonságot,

c) amely jogsértés elkövetése útján jött létre,

d) amelyre a jogsértést elkövették, vagy amelyet a jogsértés befejezését követően e dolog elszállítása céljából használtak,

e) amelyet a jogsértő a jogsértés elkövetéséért a tulajdonostól vagy annak hozzájárulásával mástól kapott.

(2) Ha törvény vagy önkormányzati rendelet eltérően nem rendelkezik, az (1) bekezdés a) és d) pontja esetében

a) az elkobzást nem lehet elrendelni, ha a dolog nem a jogsértő tulajdona, kivéve, ha a tulajdonos a jogsértésről előzetesen tudott és a dolog ilyen célú használatába beleegyezett,

b) az elkobzás kivételesen mellőzhető, ha az a jogsértőre vagy a dolog tulajdonosára a jogsértés súlyával arányban nem álló, méltánytalan hátrányt jelentene.

(3) Ha törvény vagy önkormányzati rendelet eltérően nem rendelkezik, az elkobzott dolog tulajdonjoga az államra száll.”

„131. § (1a) Ha a pénzfizetési kötelezettség olyan közigazgatási bírság, melyet a helyi önkormányzat

képviselő-testülete által önkormányzati rendeletben meghatározott tiltott, közösséggel szemben természetesen személy elkövetőjével szemben szabtak ki, akkor a közigazgatási bírságot kiszabó hatóság a 131. § (1) bekezdésében foglaltak alkalmazása helyett a meg nem fizetett közigazgatási bírság közérdekű munkával történő megváltásáról rendelkezhet. A meg nem fizetett közigazgatási bírság helyébe ötezer forintként hat óra közérdekű munkát kell meghatározni. A meg nem fizetett közigazgatási bírságnak ötezerrel nem osztható részét nem kell figyelembe venni.

(1b) A kötelezettet a megváltás elrendelése előtt előzetesen nyilatkoztatni kell arról, hogy hozzájárul-e a meg nem fizetett közigazgatási bírság közérdekű munkával történő megváltásához. Az előzetes hozzájárulás megtagadása kizárja a meg nem fizetett közigazgatási bírság közérdekű munkával történő megváltásának elrendelését.

(1c) Nincs helye a meg nem fizetett közigazgatási bírság közérdekű munkával történő megváltásának, ha a kötelezett

a) a megváltásról szóló határozat meghozatalakor nem töltötte be a tizennyolcadik életévét,

b) a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvényben meghatározott fogyatékos személy, illetve kórházi fekvőbeteg ellátásban részesülő személy,

c) a várandósság negyedik hónapját elérő nő, tizennyolcadik életévét be nem töltött gyermekét egyedül nevelő szülő vagy fogyatékos személy, illetve aki folyamatos ápolást, felügyeletet, illetve kiszolgálást igénylő hozzátartozójáról egyedül gondoskodik.

(1d) A meg nem fizetett közigazgatási bírság helyébe lépő közérdekű munka végrehajtásáról az állami foglalkoztatási szerv gondoskodik."

III.

[17] 1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességének utólagos vizsgálatára irányul, amelyet az Alaptörvény 24. § (2) bekezdésének e) pontja alapján absztrakt utólagos normakontroll kezdeményezésére jogosult nyújtott be, tartalmát tekintve megfelel az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (2) bekezdésében, valamint 52. § (1) bekezdésében foglaltaknak.

[18] 2. Az Alkotmánybíróság eljárása során megállapította, hogy a régi Szabs.tv., az Étv. 54. § (6) bekezdése a Szabs.tv. hatálybalépésével 2012. április 15-étől hatályát veszítette. Budapest Főváros Önkormányzatának Közgyűlése az egyes fővárosi önkormányzati rendeletek, valamint fővárosi szabálysér-

tési rendelkezések hatályon kívül helyezéséről szóló 30/2012. (V. 8.) Főv. Kgy. rendelet 2. § 6. pontjában a Kgyr. támadott rendelkezését 2012. május 31-ével hatályon kívül helyezte.

[19] Az Abtv. 64. § e) pontja alapján az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja az indítványt, ha a vizsgált jogszabály hatályvesztését állapítja meg. Az Abtv. e rendelkezése alapján ez alól csak a bírói kezdeményezés és az alkotmányjogi panasz alapján indult, konkrét normakontrollra irányuló eljárások jelentenek kivételt. Tekintettel arra, hogy az indítvány absztrakt normakontrollra irányul, az Alkotmánybíróság az indítványnak azokat a részeit, amelyek a hatályukat veszített jogszabályi rendelkezések felülvizsgálatát kezdeményezték, visszautasította.

[20] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi elbírálása során elsőként azt vizsgálta, hogy az Alaptörvény alapján megállapítható-e a Szabs.tv. 186. §-ába foglalt, „közterületen életvitelszerű lakhatás tilalmának megszegése” címet viselő szabálysértési tényállás alaptörvény-ellenessége.

[21] 3.1. A Szabs.tv. alapvetően változtatta meg a szabálysértés intézményének funkcióját, helyét a jogrendszerben.

[22] A korábbi jogi szabályozás – amint arra az Alkotmánybíróság 63/1997. (XII. 12.) AB határozatában rámutatott – „Janus-arcú” jogintézménynek tekintette a szabálysértést. „A szabálysértés „kétarcú” jogintézmény: a szabálysértések egy része ún. közigazgatás-ellenes cselekmény (pl. engedélyköteles tevékenység engedély nélküli végzése), másik része pedig az emberi együttélés általános szabályait sértő magatartás, ún. kriminális cselekmény (pl. tulajdon elleni bűncselekmények értékhatárral elválasztott alakzatai).” (ABH 1997, 365, 367–368.)

[23] Ehhez képest a Szabs.tv. kizárólag a „kriminális cselekmények” elleni fellépés eszközeként szabályozza a szabálysértést. A törvény preambuluma „[a] társadalmi együttélés általánosan elfogadott szabályait sértő vagy veszélyeztető, a bűncselekményként történő büntetni rendeléshez szükséges kockázatokkal és veszélyességgel azonban nem rendelkező kriminális cselekmények elleni hatékony fellépés” biztosításában határozza meg a törvényi szabályozás célját. A 1. §-ában pedig a következőképpen határozza meg a szabálysértés fogalmát:

„1. § (1) Szabálysértés az a törvény által büntetni rendelt tevékenység vagy mulasztás, amely veszélyes a társadalomra.

(2) E törvény alkalmazásában az a tevékenység vagy mulasztás veszélyes a társadalomra,

a) amely a bűncselekményként történő büntetni rendeléshez szükségesnél kisebb fokban sérti vagy veszélyezteti Magyarország állami, társadalmi vagy

gazdasági rendjét, a természetes és jogi személyek, valamint a jogi személyiség nélküli szervezetek személyét vagy jogait, és

b) amelyre e törvény szabálysértési elzárás büntetés kiszabását is lehetővé teszi, vagy járművezéstől eltiltás alkalmazását kötelezően elrendeli.”

- [24] E meghatározás alapján a büntetőjogi kodifikációra jellemző módon csak törvény minősíthet valamely magatartást szabálysértéssé, megszüntetve ezzel a kormány, illetőleg a helyi önkormányzatok szabálysértés statuálási jogát. Továbbá a szabálysértés fogalmi elemévé vált a személyes szabadság korlátozásában megnyilvánuló elzárás büntetés, vagy a járművezéstől eltiltás alkalmazása. Bár a szabálysértések többségének pénzbírság a szankciója, amelynek alkalmazása közigazgatási szervek hatáskörébe tartozik, a bírság elzárásra átváltoztatható, és ismételt elkövetés esetén, ha az elkövetőt hat hónapon belül pénzbírsággal sújtható szabálysértés miatt két ízben megbüntették, harmadik esetben az egyébként bírsággal büntethető szabálysértés esetén is közvetlenül elzárás alkalmazására van mód. [Szabs.tv. 23. § (1) bekezdés d) pont]
- [25] A Szabs.tv. mind felelősségi dogmatikájában, mind az eljárás szabályozásában büntetőjogi és büntető eljárásjogi megoldásokat alkalmaz. (Pl.: a Szabs.tv. 29. §-a kimondja, hogy a szándékosság és a gondatlanság, a kísérlet, a felbujtó, a bűnsegéd, a hozzátartozó, a csoportos elkövetés, a nagy nyilvánosság fogalmára, valamint a büntethetőséget kizáró okokra a Büntető Törvénykönyvről szóló törvény által meghatározottakat a szabálysértésekre is alkalmazni kell. De ebbe a körbe tartozónak lehet tekinteni a halmazati büntetésre, az ismételt elkövetésre vonatkozó szabályozást, vagy a szabálysértési nyilvántartás szabályait is.)
- [26] Mivel a Szabs.tv. a szabálysértést kriminális cselekményként értékeli, szabályozását a „bagatell” büntetőjog irányába tolta el. Ezt a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény és az azzal összefüggő egyes törvények módosításáról, valamint a katasztrófavédelemmel kapcsolatos egyes törvényi rendelkezések módosításáról szóló 2012. évi XXXI. törvény (Szabs.tv.mód.) indokolása egyértelműen meg is fogalmazza:
- „A Szabs.tv. preambuluma és 1. §-a egyaránt kriminális, törvény által büntetni rendelt, társadalomra veszélyes cselekményként definiálja a szabálysértéseket. Ezzel a megközelítéssel kvázi-trichotóm rendszer jött létre, a szabálysértési jogot egyértelműen a büntetőjog felé közelítve. Ez a közeledés az áldozat szempontjából pozitívan értékelhető, mivel számára a szabálysértés és a bűncselekmény megélése között nincs jelentős különbség olyan szempontból, hogy mindkét esetben ő szenved el a kriminális cselekmény hátrányos következményeit.”

- [27] Mindezeket figyelembe véve megállapítható, hogy a szabálysértés elvesztette a közigazgatás-ellenes magatartások szankcionálásában betöltött szerepét, és a „bagatell büntetőjogi” jellege vált dominánssá. A szabálysértés a Szabs.tv.-nyel lényegében a trichotóm büntetőjogi rendszer harmadik, legenyhébb szintjévé vált. Hasonló szerepet tölt be a jogrendszerben, mint „A magyar büntető törvénykönyv a kihágásokról” címet viselő 1879. évi XL. törvénycikkkel bevezetett és a kihágás intézményének és a kihágási bíraskodásnak megszüntetéséről szóló 1955. évi 17. törvényerejű rendelettel megszüntetett kihágás intézménye.
- [28] A szabálysértési jog jogrendszerben elfoglalt helyének ilyen megváltozására tekintettel az Alkotmánybíróságnak az indítvány alapján azt kellett vizsgálnia, hogy valamely magatartás szabálysértéssé nyilvánításának alkotmányossági vizsgálata során mennyiben alkalmazandók az alkotmányos büntetőjog követelményei.
- [29] A szabálysértések és a szabálysértési eljárás kriminális jellegére tekintettel, a szabálysértési kódex rendelkezéseinek felülvizsgálata során az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában is – összhangban az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatával – az alkotmányos büntetőjog követelményeit alkalmazta.
- [30] A 63/1997. (XII. 12.) AB határozatában az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapított meg az akkor hatályos szabálysértési kódex szabályozásával szemben, mert az nem biztosította a szabálysértési határozatok bíróság előtti megtámadását. E határozatában rámutatott arra, hogy a szabálysértési tényállásoknak az a csoportja, amely a kriminális magatartásokat szankcionálja, a büntetőjoggal rokon. „Az Alkotmánybíróság állásfoglalása szerint e szabálysértések megvalósítása esetén is irányadó az Alkotmány 57. § (1) bekezdésének az a rendelkezése, amely szerint: »A Magyar Köztársaságban [...] mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt vádat, [...] a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.« Az ún. kriminális szabálysértések esetében tehát a bírósághoz fordulás joga, mint alkotmányos alapjog teremt alapot az elkövetők számára a bírósági úthoz. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nem alkotmányellenes szabályozási mód az, ha az ún. kriminális szabálysértéseket a szabálysértési hatóság bírálja el, az elkövetőnek azonban lehetőséget kell biztosítani a teljes körű, érdemi bírósági felülvizsgálatra. Az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra, hogy a strasbourgi Emberi Jogi Bíróság eddig rendelkezésre álló gyakorlata is abba az irányba mutat, hogy az ún. kriminális szabálysértések tekintetében az Egyezmény 6. Cikk 1. bekezdés első mondata szerinti tisztességes (ún. fair) eljárás valamennyi követelményének megfelelő bírói utat

- szükséges biztosítani. A Bíróság több, immár klasszikusnak számító ítéletéből (pl. a *Belilos* ügyből – *Eur. Court HR, Belilos v. Switzerland*) – kirajzolódik, hogy az Egyezmény 6. Cikkének rendelkezései a strasbourgi gyakorlat szerint olyan magatartások megítélésénél is alkalmazást nyernek, amelyek a nemzeti jog szerint akár fegyelmi, akár szabálysértési eljárás alapjául szolgálnak. A minősítés szempontjából ugyanis a strasbourgi szervek azt vizsgálják, hogy a cselekmény kriminális jellegű-e (ennek során figyelemmel vannak arra is, hogy az adott magatartást a többi tagállamban milyen felelősségi alakzaton belül helyezik el), mi a funkciója a kilátásba helyezett és ténylegesen alkalmazott szankciónak (a büntetőjoghoz hasonlatos-e és a megtorlást-elrettentést szolgálja-e), valamint az milyen mértékű.” (ABH 1997, 365, 368–369.)
- [31] E határozatában az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a szabálysértési jog a felelősségi szabályok terén a büntetőjog és a büntető eljárásjog elemeiből építkezik. „Szabálysértés elkövetője csak meghatározott életkort elért és megfelelő felismerési, akaratképző képességgel rendelkező természetes személy lehet, a büntetőjogi értelemben vett felróhatóság alapján. Szabálysértés miatt az elkövető akkor vonható felelősségre, ha cselekménye szándékos vagy gondatlan (Sztv. 5. §), a bizonyítási terhel – a büntetőeljáráshoz hasonlóan – a hatóságokat terheli. A szabálysértési felelősségre vonás pedig a jogsértés természete, az elbírálás rendje és a szankció jellege tekintetében a büntető-igazságszolgáltatáshoz áll közel, azzal rokon. A szabálysértési felelősség – legyenek bár az elkövetett jogsértések igazgatásellenesek vagy kriminális jellegűek – alapvetően bűnfelelősség, azaz természetes személy múltban elkövetett jogsértésére válaszol, s a felróhatóság alapján meghatározott – represszív jellegű – joghátrányt helyez kilátásba.” (ABH 1997, 365, 371.)
- [32] Ugyancsak ebben a határozatában mutatott rá arra is, hogy az Alkotmány 57. § (2) bekezdésében szabályozott ártatlanság vélelmének alkotmányos alapelve – ami elsősorban büntetőjogi alapelv – a szabálysértési eljárásban is alkalmazandó. (ABH 1997, 365, 372.)
- [33] A szabálysértési jognak a büntető, büntető eljárási joggal való rokonságával kapcsolatosan a 63/1997. (XII. 11.) AB határozatban kifejtettek alapján egyre szélesebb körben vont le következtetéseket a szabálysértési jogra nézve az Alkotmánybíróság az Alkotmány büntetőjogi alapelveket megállapító rendelkezéseire és korábbi büntetőjogi és büntető eljárási gyakorlatában kimunkált követelményekre hivatkozással. 29/2000. (X. 11.) AB határozatában rámutatott arra, hogy az Alkotmány 57. § (4) bekezdésében szabályozott *nullum crimen sine lege* elve a szabálysértési jogban is irányadó, mint ahogy irányadó az elbíráláskori enyhébb szabály alkalmazásának követelménye is. (ABH 2000, 193, 200.) A 3/2007. (II. 13.) AB határozatában az előzetes le tartóztatással kapcsolatosan kimunkált alkotmányossági követelményekből kiindulva állapított meg az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet a szabálysértési őrizet szabályozásával összefüggésben. (ABH 2007, 107, 111.) Az Alkotmánybíróság az 1/2008. (I. 11.) AB határozatban – a fentiekben ismertetett elvekre tekintettel – ítélte az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében szabályozott tisztességes eljárás követelményeivel ellentétesnek azt, hogy a bíróság az elkövető meghallgatása, tárgyalás tartása nélkül dönt a pénzbírságnak elzárásra történő átváltoztatásáról. (ABH 2008, 51, 64–68.)
- [34] Ezekben a határozataiban büntetőjogi alkotmányos elvek, eljárási követelmények alkalmazása során hivatkozott az Alkotmánybíróság a szabálysértési és a büntetőjog szoros összefüggésére, arra mutatott rá, hogy – a szabálysértési eljárás kriminális jellegére tekintettel – ez az eljárás is meg kell, hogy legyen a büntető eljárással szemben támasztott, Alkotmányból levezethető legalapvetőbb követelményeknek.
- [35] A 176/2011. (XII. 29.) AB határozatában a büntetendővé nyilvánítás alkotmányos követelményeit érvényesítette az Alkotmánybíróság a szabálysértéssé nyilvánítással szemben – a Szabs.tv. hatálybalépése előtt –, amikor a 63/1997. (XII. 12.) AB határozatban kifejtettek alapján, elvi értelemben kimondta:
- „Alapvetően a jogalkotó felelősségi körébe tartozik annak megítélése, hogy mely cselekményeket vonja közrendvédelmi szabályozás körébe. A pönalizálás határainak meghúzásakor azonban a jogalkotónak szem előtt kell tartania, hogy az általános cselekvési szabadságból következően alkotmányos demokráciában a polgároknak – jogi értelemben – mindent szabad, amit normatív rendelkezés nem tilt. Az általános cselekvési szabadság védelméből következően az állam köteles az egyén szabadságát tiszteletben tartani, függetlenül attól, hogy az egyéni cselekedet valamely speciális, erős védelemben részesülő alapvető jog védelmi körébe tartozik-e. Más megfogalmazásban, az állam intézményei az egyének szabadságába önkényes módon nem avatkozhatnak be. Az államnak minden egyén érdekét egyenlően kell mérlegelnie és a szabadságkorlátozást megfelelően, racionális érvekkel kell indokolnia. Jogszabály ezért akkor minősíthet egy magatartást egyéni jogot vagy közrendet sértőnek, következésképpen tilalmasnak, ha annak van megfelelő alkotmányos indoka. Kriminális szabálysértések esetében jellemzően akkor, ha a cselekmény emberi életet, testi épséget, egészséget vagy jogot veszélyeztető, általánosan elfogadott együttélési szabályt sért, s ha az elkövetési magatartás statuálása megfelelő annak a követelménynek, hogy szabálysértési

szankcionálás csak ultima ratio-ként alkalmazható.” (ABH 2011, 622, 628.)

- [36] 3.2. Az Alkotmánybíróság eljárása során áttekintette az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) a közigazgatási, ezen belül a szabálysértési szankciók megítélésével összefüggő gyakorlatát. A Bíróság az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény rendelkezéseivel összefüggésben számos ítéletében értelmezte a büntető ügy, a büntetőjogi vád fogalmát. A Bíróság kialakult gyakorlata szerint az Egyezménynek a büntető ügyekre irányadó szabályai szerint ítélt meg olyan jogellenes magatartásokat is, amelyek a nemzeti jog szerint nem minősülnek bűncselekménynek, hanem más, fegyelmi vagy szabálysértési eljárás alapjául szolgálnak. A Bíróság a vizsgált cselekmény kriminális jellegének megítélése során általában három tényezőt vesz alapul. Előszörban a nemzeti jogból indul ki, s azt vizsgálja, hogy az eljárás tárgyát képező jogellenes magatartás az adott állam jogrendszerében bűncselekménynek minősül-e. Ennek a szempontnak azonban csak relatív értéket tulajdonít. [Ld.: *Kadubec v. Slovakia, judgment of 2 September 1997, Reports 1997-V. p. 1830 § 51.*] Ha a vizsgált jogellenes cselekmény a nemzeti jog szabályai szerint nem minősül bűncselekménynek, a Bíróság a cselekmény minősítése során az elkövetett jogellenes cselekmény jellegét, valamint a kilátásba helyezett, illetőleg alkalmazott szankció jellegét és súlyát veszi figyelembe. [Ld. *Engel and Others v. the Netherlands judgment of 8 June 1976, Series A no. 22.*, *Öztürk v. Germany, judgment of 21 February 1984, Series A no. 73, § 53.*, *Demicoli v. Malta, judgment of 27 August 1991, Series A no. 210, §§31–34.*] A Bíróság gyakorlatában, – ha e szempontoknak megfelelően – büntető ügynek minősülnek közigazgatási jogi, szabálysértési szankciók is. A közigazgatási szankciók minősítése során az elkövetett cselekmény kriminális jellegét annak alapján ítéli meg, hogy a jogellenessé nyilvánítás célja, a cselekményre vonatkozó anyagi, illetőleg eljárásjogi szabályozás, az alkalmazott felelősségi forma rendelkezik-e a büntetőjogi szabályozás sajátosságaival.
- [37] Az ügy büntetőjogi jellegének megítélésében a Bíróság gyakorlatában nagy szerepet kap az alkalmazott szankció funkciója és súlya. A Bíróság büntető ügyként ítéli meg az ügyet, ha a felelősség a bűnösségen alapul és a kiszabható szankció természetét tekintve a büntetőjogi szankciókhoz hasonlóan represszív, megtorló jellegű. [Pl.: a fent hivatkozott *Öztürk ügy, Garyfallou AEBE v. Greece judgment of 24 September 1997, Reports 1997-V. p. 1821.*, *Lauko v. Slovakia judgment of 2 September 1998, Reports 1998-VI., p. 2492.*, *Kadubec v. Slovakia judgment of 2 September 1998, Reports 1998-VI. p. 2518.*, *Zi liberberg v. Moldova judgment of 1 February 2005 no. 61821/00*, *Galstyan v. Armenia judgment of 15 November 2007 no. 26968/03*, *Mamidakis v. Greece judgment of 11 January 2007 no. 35533/04*] A szankció súlyának megítélése során a büntetés szigorát, egyrészt az alkalmazott pénzbírság mértékét veszi figyelembe [Pl.: a fent hivatkozott *Garyfallou AEBE v. Greece* ügy], a személyes szabadság elvesztésével járó büntetést általában a kriminális szférába tartozónak ítéli a Bíróság [Ld. a fent hivatkozott *Galstyan v. Armenia* ügy].
- [38] Mindezeket figyelembe véve megállapítható, hogy a Bíróság az Egyezménynek a büntető ügyekre irányadó rendelkezései alapján ítéli meg a szabálysértési ügyeket is.
- [39] 3.3. Az Alkotmánybíróság – kialakult gyakorlatában – a büntetőjogi beavatkozás alkotmányosságát az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiságból következő alkotmányos követelmények, valamint a 8. § (2) bekezdéséből származó alapjog-korlátozási feltételek alapján ítélte meg. Az alkotmányos büntetőjog szempontjából az Alkotmány 8. § (1) és (2) bekezdését tekintette annak az alaprendelkezésnek, amely a jogállamiság általános normatív tartalmán túl védi az egyént a büntetőjogi eszközöknek az állam általi önkényes felhasználása ellen. [42/1993. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1993, 300, 304.; ld. még 95/2008. (VII. 3.) AB határozat, ABH 2008, 782, 785–786.]
- [40] A 21/1996. (V. 17.) AB határozatban megállapította, hogy a bűncselekmények megállapítása törvényhozói kompetencia, s így a demokratikus többségi vélemény érvényesülésének tere, kivételes esetekben azonban itt is érvényesülhet az alkotmánybírósági kontroll (ABH 1996, 74, 82.).
- [41] 30/1992. (V. 26.) AB határozatában kijelölte az alkotmánybírósági kontroll szempontjait is. Rámutatott arra, hogy: „Az alkotmányos büntetőjogból fakadó tartalmi követelmény, hogy a törvényhozó a büntetendő magatartások körének meghatározásakor nem járhat el önkényesen. Valamely magatartás büntetendővé nyilvánításának szükségességét szigorú mércével kell megítélni: a különböző életviszonyok, erkölcsi és jogi normák védelmében az emberi jogokat és szabadságokat szükségképpen korlátozó büntetőjogi eszközrendszer csak a feltétlenül szükséges esetben és arányos mértékben indokolt igénybe venni, akkor, ha az alkotmányos vagy az Alkotmányra visszavezethető állami, társadalmi, gazdasági célok, értékek megóvása más módon nem lehetséges.” (ABH 1992, 167, 176.)
- [42] Ugyanezen határozatában az Alkotmánybíróság kifejtette azt is, hogy a büntető jogszabály alkotmányosságának megítélése során vizsgálni kell, hogy a Btk. konkrét rendelkezése „mértéktartó és megfelelő választ ad-e a veszélyesnek, nemkívánatosnak ítélt jelenségre, azaz az alkotmányos alapjogok kor-

- látozása esetén irányadó követelménynek megfelelően a cél eléréséhez a lehetséges legszűkebb körre szorítkozik-e. Az alkotmányos büntetőjog követelményei szerint a büntetőjogi szankció kilátásba helyezésével tilalmazott magatartást leíró diszpozíciónak határozottnak, körülhatároltnak, világosan megfogalmazottnak kell lennie. Alkotmányossági követelmény a védett jogtárgyra és az elkövetési magatartásra vonatkozó törvényhozói akarat világos kifejezésre juttatása. Egyértelmű üzenetet kell tartalmaznia, hogy az egyén mikor követ el büntetőjogilag szankcionált jogsértést. Ugyanakkor korlátoztnia kell az önkényes jogértelmezés lehetőségét a jogalkalmazók részéről.” (ABH 1992, 167, 176.)
- [43] Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügy elbírálása során két kérdésben kellett állást foglalnia. Egyrészt, hogy ezek az Alkotmány alapján kimunkált alkotmányossági követelmények támaszthatók-e a büntetendő magatartások körének meghatározásával kapcsolatosan az Alaptörvény alapján is. Másrészt, hogy ezek a követelmények irányadónak tekinthetők-e a szabálysértéssé nyilvánításra is.
- [44] Az Alaptörvény B) cikk (2) bekezdése az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével azonos módon szabályozza a jogállamiság elvét, az I. cikk (3) bekezdése pedig az Alkotmánybíróság gyakorlatában kialakult értelmezésnek megfelelő tartalommal fogalmazza meg az Alkotmány 8. § (2) bekezdésének az alapjogok korlátozhatóságára vonatkozó rendelkezését.
- [45] Így az Alkotmánybíróság az alkotmányos büntetőjognak a magatartások büntetendővé nyilvánításával kapcsolatosan az alkotmánybírósági gyakorlatban kimunkált követelményeit a továbbiakban is irányadónak tekinti.
- [46] Kialakult gyakorlatában az Alkotmánybíróság kettsős alkotmányossági követelményt állított a büntetendővé nyilvánítással szemben. Egyrészt azt, hogy valamely magatartás büntetendővé nyilvánítása nem lehet önkényes, annak valamely alkotmányos indoka kell, hogy legyen, másrészt azt, hogy a szankciót kilátásba helyező norma feleljen meg a jogállamiság elvéből következő normavilágosság követelményeinek.
- [47] A szabálysértés a társadalomra a bűncselekménynél kisebb mértékben veszélyes magatartás és a hozzáfűzött szankciók is enyhébbek, azonban tekintettel a szabálysértési jog szerepének megváltozására és arra, hogy a szabálysértések elkövetői személyes szabadságot korlátozó szankcióval is sújthatók, az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a büntetendővé nyilvánítással kapcsolatosan korábbi gyakorlatában megfogalmazott követelmények a szabálysértéssé nyilvánításra is irányadók.
- [48] 3.4. Az Alkotmánybíróságnak e követelményeket figyelembe véve a Szabs.tv. 186. §-ának alkotmányossági megítélése során azt kellett vizsgálnia, hogy a szabálysértéssé nyilvánításnak megállapítható-e valamely legitim indoka, a szabálysértési tényállás megfelel-e a büntetendő magatartást megállapító normával szemben támasztott alkotmányossági követelményeknek, elég határozott-e.
- [49] A fentiekben ismertetett határozataiban az Alkotmánybíróság a büntetendő magatartást megfogalmazó tényállásokkal szemben alkotmányossági követelményként állította a védett jogtárgyra és az elkövetési magatartásra vonatkozó törvényhozói akarat világos kifejezésre juttatását. A vitatott szabálysértési tényállás tekintetében a büntetendővé nyilvánításnak sem az indoka, sem a törvényhozó által védeni kívánt jogtárgy nem állapítható meg egyértelműen.
- [50] A Szabs.tv. 186. §-a a közterület rendeltetésétől eltérő használatának minősíti, és szabálysértéssé nyilvánítja a közterület életvitelszerű lakhatásra való használatát. A jogalkotó ezzel egy élethelyzetet, az utcán való élést, azaz magát a hajléktalanságot minősítette büntetendőnek. A hajléktalan személyek számára az, hogy a közterületen élnek, egy rendkívül súlyos krízishelyzetet jelent, ami különböző kényszerek hatására jött létre, a legritkább esetben tudatos, átgondolt, szabad választásuk következménye. A hajléktalanok elvesztették otthonukat és nincs lehetőségük arra, hogy lakhatásukat megoldják, ezért valódi alternatíva hiányában kénytelenek – miután az az egyetlen nyilvános, mindenki használatára nyitva álló terület – a közterületen élni. A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Sztv.) a szociális gondoskodás körébe vonja a közterületen élő hajléktalanokról való gondoskodást. Az Sztv. 4. § (3) bekezdése a törvény meghatározott rendelkezései tekintetében azokat minősíti hajléktalannak, akik közterületen vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben élnek és olyan szociális ellátási formákat intézményesít, amelyek kifejezetten az ő ellátásukat szolgálják (pl.: utcai szociális munka, nappali melegedő, éjjeli menedékhely). Az Sztv. tehát nem jogellenes magatartásként értékeli azt, hogy hajléktalanok az utcán élnek, hanem az önkormányzatok ellátási felelőssége körébe tartozó feladatként írja elő a közterületen élők szociális segítségét.
- [51] Sem a Szabs.tv. szabályozása, sem annak indokolása alapján nem állapítható meg az az ok, az a védeni kívánt érdek, ami indokul szolgált arra, hogy az Alaptörvény XIX. cikkében szabályozott állami feladatvállalás alapján az Sztv.-ben a szociális ellátás körébe vont élethelyzetet, a törvényhozó társadalomra veszélyes, kriminális magatartássá nyilvánítson.
- [52] A Szabs.tv. XXIV. fejezetének címéből, illetőleg a tényállás megfogalmazásából arra lehet következtetni, hogy a jogalkotó a közrend védelmében alkotta meg ezt a tényállást. A közrend védelme lehet

olyan alkotmányos érdek, amelynek érdekében a jogalkotó szabálysértési szankció alkalmazását írja elő. Önmagában az, hogy valaki a közterületen éli az életét, mások jogát nem sérti, kárt nem okoz, a közterület rendeltetésszerű használatát, a közrendet nem veszélyezteti. Azoknak a magatartásoknak a szankcionálására, amelyek a közterület használata során mások jogait sértik, a közrendet veszélyeztetik, a Szabs.tv. számos önálló tényállást (pl.: koldulás, csendháborítás, köztisztasági szabálysértés, szeszes ital fogyasztás tilalma, tiltott szerencsejáték, veszélyeztetés kutyával, közerkölcs megsértése, garázdaság stb.) állapít meg, ezek alapján büntethető az a hajléktalan is, aki a közterületet a közrendet veszélyeztető módon használja. Az, hogy a közterületnek az életvitelszerű lakhatásra való használata magában hordozza mások jogai sérelmének, a közrend megsértésének lehetőségét, nem tekinthető a büntetendővé nyilvánítás legitim indokának. A 176/2011. (XII. 29.) AB határozatában az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy önmagukban a közrendre és köznyugalomra vonatkozó elvont alkotmányos értékek nem indokolhatják ilyen preventív jellegű szabálysértési tényállás megalkotását. „Ellenkező esetben ugyanis a közterületen zajló tevékenységek túlnyomó többsége szankcionálhatóvá válna, hiszen azok sok esetben zavaróan hatnak a városképre, a lakók közérzetére és többnyire zajjal járnak.” (ABH 2011, 615, 630.)

- [53] Ha a 186. § (2) bekezdésében szabályozott felelőséget kizáró okot is figyelembe vesszük, arra a következtetésre kell jutni, hogy valójában nem a közrend védelméhez fűződő érdekek motiválták a jogalkotót e tényállás megállapítása során. A 186. § (2) bekezdése ugyanis úgy rendelkezik, hogy nem állapítható meg a szabálysértés, ha a feladat ellátására kötelezett önkormányzat a hajléktalan-ellátás feltételeit nem biztosítja. Azaz, ott, ahol az önkormányzat nem tesz eleget az ellátási felelőssége körébe tartozó hajléktalan-ellátási feladatainak, a közterület életvitelszerű lakhatásra való használata nem minősül büntetendő magatartásnak, szabálysértésnek. Ebből arra a következtetésre kell jutnunk, hogy nem a közrend védelme a közterületen élés szabálysértéssé nyilvánításának valódi indoka. A települések belterületeinek közterületein élés büntetendővé nyilvánítása azt jelenti, hogy a törvény a büntetés, a személyes szabadság korlátozásával is járó állami kényszer kilátásba helyezésével további kényszerhelyzetet teremt az amúgy is krízis helyzetben levő hajléktalanok számára, választhatnak, vagy a település külterületén keresnek maguknak lakhatási lehetőséget, vagy igénybe veszik az önkormányzatok által nyújtott hajléktalan ellátást. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint sem a hajléktalanoknak a közterületekről való eltávolítása, sem a szociális ellátások igénybevételére való ösztönzése nem tekinthető olyan legitim, alkotmányos in-

doknak, amely a hajléktalanok közterületen élésének szabálysértéssé nyilvánítását megalapozná. A hajléktalanság szociális probléma, amit az államnak a szociális igazgatás, a szociális ellátás eszközeivel és nem büntetéssel kell kezelnie. Az Alaptörvény II. cikkében szabályozott emberi méltóság védelmével összeegyeztethetetlen önmagában azért társadalomra veszélyesnek minősíteni és büntetni azokat, akik lakhatásukat valamely okból elvesztették és ezért kényszerűségeiből a közterületen élnek, de ezzel mások jogait nem sértik, kárt nem okoznak, más jogellenes cselekményt nem követnek el. Sérti az egyén emberi méltóságából folyó cselekvési szabadságát az is, ha az állam a büntetés eszközeivel kényszeríti a szociális szolgáltatások igénybe vételére. (Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a hajléktalanság mint társadalmi probléma megoldásának a szabálysértési szankció alkalmazása alkalmatlan eszköze, mivel az érintettek azért kerültek ebbe a helyzetbe, mert jövedelem hiányában lakhatásukat nem tudják megoldani, így a bírság megfizetésére sem képesek.)

- [54] 3.5. A vitatott szabálysértési tényállás nem felel meg – a büntetést megállapító normákkal szemben a jogbiztonságból fakadóan fokozott követelményként támasztott – a normavilágosság követelményének sem.
- [55] A 186. §-ban meghatározott szabálysértési tényállás meghatározásával a törvényhozó ellentmondásba került a szabálysértési tényállások alkalmazásával kapcsolatosan saját maga által előírt követelményekkel is. A Szabs.tv. 1. § (2) bekezdése kimondja, hogy a Szabs.tv. alkalmazásában az a tevékenység vagy mulasztás veszélyes a társadalomra, amely a bűncselekményként történő büntetni rendeléshez szükségesnél kisebb fokban sérti vagy veszélyezteti Magyarország állami, társadalmi vagy gazdasági rendjét, a természetes és jogi személyek, valamint a jogi személyiség nélküli szervezetek személyét vagy jogait. Tekintettel arra, hogy a 186. §-ban szabályozott tényállás megvalósítása önmagában nem sérti és nem veszélyezteti Magyarország állami, társadalmi vagy gazdasági rendjét, a természetes és jogi személyek személyét és jogait, a jogalkalmazó számára nem állapítható meg, hogy a közterületen lakás mikor minősül olyan társadalomra veszélyes cselekménynek, amely a szabálysértési büntetés kiszabását indokolja. A Szabs.tv. 2. § (1) bekezdése szerint a szabálysértési felelősség szubjektív felelősségi forma: „Szabálysértés miatt az vonható felelősségre, akinek a cselekménye szándékos vagy gondatlan, kivéve, ha a szabálysértést meghatározó jogszabály csak a szándékos elkövetést bünteti.” Tekintettel arra, hogy a vitatott tényállás nem egy magatartást (cselekedetet, vagy mulasztást), hanem egy objektív tényként fennálló élethelyzetet rendel büntetni, amellyel összefüggésben a bűnösség nem

- értelmezhető, a tényállás lényegét tekintve az alanyi oldaltól független, gyakorlatilag objektív felelősséget teremt.
- [56] A Szabs.tv. 186. § (1) bekezdésében megfogalmazott tényállás alapján nem állapítható meg egyértelműen az elkövetési magatartás sem.
- [57] Ez a szabály a „közterület belterületén” tilalmazza és szankcionálja az életvitelszerű lakhatást. A közterület belterülete a hatályos jog tükrében nem értelmezhető fogalom. A Szabs.tv. 29. § (2) bekezdés a) pontja definiálja a közterület fogalmát: „a) közterület a tulajdonos személyétől, illetve a tulajdonformától függetlenül minden olyan közhasználatra szolgáló terület, amely mindenki számára korlátozás nélkül vagy azonos feltételek mellett igénybe vehető, ideértve a közterületnek közútként szolgáló és a magánterületnek a közforgalom elől el nem zárt részét is”. E fogalommeghatározás alapján azonban nem állapítható meg, hogy mely terület tekinthető a közterület belterületének, hogy a 186. §-ban statuált szabálysértés a település mely területén követhető el. A belterület fogalmát az ÉT. 2. § 4. pontja határozza meg: „4. Belterület: a település közigazgatási területének – jellemzően a település történetileg kialakult, elsősorban összefüggő, beépített, illetőleg beépítésre szánt területeket tartalmazó – kijelölt része.” Ha ezt a fogalmat összevetjük a közterület fent idézett definíciójával, megállapítható, hogy a belterületen vannak közterületek és nem a közterületen belterületek.
- [58] Ugyancsak határozatlan fogalom az „életvitelszerű lakhatás”. E megfogalmazás alapján nem állapítható meg, hogy mikor valósul meg a szabálysértés. Csak akkor állapítható meg a szabálysértés elkövetése, ha a hajléktalan a nappalait és az éjszakáit is az utcán tölti, vagy akkor is, ha éjszakára bemegy az éjjeli menedékhelyre, de nappal az utcán él, vagy már akkor is, ha valaki egy közterületi padon alszik. E tényállás alapján az érintettek számára nem egyértelmű, mely magatartásukkal követnek el jogsértést, és magában hordozza a jogalkalmazók önkényes jogértelmezésének lehetőségét.
- [59] A Szabs.tv. 186. § (2) bekezdése alapján nem állapítható meg az sem, hogy a közterületen élő hajléktalan mikor mentesül a szabálysértési felelősség alól. Az Sztv. a hajléktalan ellátásnak különböző formáit szabályozza. A hajléktalanok az Sztv. alapján részesülhetnek pénzbeli ellátásban (pl.: időskorúak járadéka, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, rendszeres szociális segély, átmeneti segély stb.), a szociális alapszolgáltatások körében az önkormányzatok étkeztetést, nappali ellátást (nappali melegedő) és utcai segítségnyújtást nyújtanak számukra. Az Sztv. a hajléktalanok elhelyezésére szakosított intézmények létrehozásáról is rendelkezik (hajléktalanok otthona, hajléktalanok rehabilitációs intézménye), és ugyancsak a hajléktalan ellátás intézményei közé tartoznak az átmeneti intézmények (éjjeli menedékhely, hajléktalanok átmeneti szállása). A települési önkormányzatok kötelezően ellátandó szociális ellátási feladatait a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) 8. § (4) bekezdése és az Sztv. 86. és 88. §-a szabályozza. Az Ötv. 8. § (4) bekezdése alapján a települési önkormányzat köteles gondoskodni a szociális alapellátásról. Az Sztv. pedig IV. címében azt határozza meg, hogy a természetbeni és személyes szolgáltatást nyújtó ellátások közül melyek tartoznak a települési önkormányzatok ellátási felelőssége körébe.
- [60] Az Sztv. 86. §-a a települések lakosságszámától függően differenciáltan állapítja meg az önkormányzatok kötelezően ellátandó feladatait. Ennek alapján a hajléktalanok ellátására szolgáló ellátások közül minden települési önkormányzat köteles megszervezni az étkeztetést, a tízezer főnél nagyobb állandó lakosságú önkormányzatok a nappali ellátás körében a nappali melegedőt, a harmincezernél nagyobb lakosság számú települési önkormányzatok az étkeztetés, a nappali ellátás mellett az átmeneti elhelyezést nyújtó intézményi ellátás (éjjeli menedékhely, hajléktalanok átmeneti szállása) megszervezésére köteles. A fővárosban a hajléktalanok éjjeli menedékhelyének és átmeneti szállásának megszervezése és fenntartása – ha a fővárosi és a kerületi önkormányzatok másként nem állapodnak meg – a fővárosi önkormányzat feladata. Az Sztv. e szabályai alapján megállapítható, hogy a települési önkormányzatok kötelezően ellátandó szociális feladatainak körébe a hajléktalanok ellátásának azok az intézményi formái tartoznak, amelyek az Sztv. 4. § (3) bekezdése és 84. §-a alapján kifejezetten a közterületen élő hajléktalanok számára nyújtanak ellátást. Az Sztv. 88. §-a kimondja, hogy az állam a megyei fenntartó útján, valamint a fővárosi önkormányzat köteles gondoskodni azoknak a szakosított ellátásoknak a megszervezéséről, amelyek biztosítására e törvény alapján a települési önkormányzat nem köteles.
- [61] Azt, hogy az alapszolgáltatások és a személyes szolgáltatást nyújtó intézményi ellátás körébe tartozó intézmények milyen szolgáltatásokat kötelesek nyújtani, a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet (a továbbiakban: SzCsMr.) határozza meg. Sem az Sztv., sem az SzCsMr. nem rendelkezik a hajléktalan ellátás körébe tartozó ellátások minőségi követelményeiről, és még általános követelményként sem fogalmazzák meg azt, hogy az ellátásokat úgy kell megszervezni, hogy azok minden rászoruló számára rendelkezésre álljanak. Az SzCsMr. 107/A–C. §-aiban azt szabályozza, hogy téli időszakban a nappali melegedőkben, éjjeli menedékhelyeken, hajléktalan szállókban milyen módon kell férőhely bővítést végrehajtani, a közterületen

élőket fenyegető közvetlen életveszély elhárítása érdekében.

- [62] E szabályokat figyelembe véve a Szabs.tv. 186. § (2) bekezdésében szabályozott felelősségre vonást kizáró ok nem értelmezhető. E szabály alapján nem állapítható meg, hogy mikor hivatkozhat eredményesen a hajléktalan a hajléktalan ellátás feltételeinek hiányára, csak akkor-e, ha az önkormányzat a hajléktalanok ellátására semmilyen ellátást nem biztosít, vagy akkor is, ha a törvényben előírt ellátások valamelyikét nem biztosítja, illetőleg akkor is, ha férőhely hiányában, vagy az ellátás megfelelő (pl.: közegészségügyi, biztonsági stb.) feltételeinek hiánya miatt, nem tudja az ellátást igénybe venni.
- [63] Az Alkotmánybíróság 54/2004. (XII. 13.) AB határozatában rámutatott: „A büntetési rendszernek része annak meghatározása is, hogy az állam a büntetőjogi igény érvényesítéséről mikor, milyen körülményekről mond le, így ez is csak alkotmányos keretek között történhet. Ebbe pedig éppen az alkotmányos jogok védelme érdekében beletartozik a feltételek pontos, az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének követelményeit kielégítő meghatározása is, minthogy a jogbiztonság követelménye az egyes normák egyértelműségét éppen úgy megköveteli, mint azok alkalmazásának kiszámíthatóságát. [Részletesen legutóbb: 47/2003. (X. 27.) AB határozat, ABH 2003, 525, 535.]” (ABH 690, 741.)
- [64] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a vizsgált tényállásnak a – fentiekben részletezett – hiányosságai, ellentmondásai olyan súlyos, a normavilágossággal összefüggő problémákat jelentenek, amelyek jogalkalmazói jogértelmezéssel nem oldhatók fel, így az nem felel meg a jogállamiság követelményeinek.
- [65] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Szabs.tv. 186. §-a sérti az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdését, valamint I. cikkének (3) bekezdését, ezért azt megsemmisítette.

IV.

- [66] 1. Az indítvány alapján az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett azt is, hogy a Mötv. 51. § (4) bekezdésében, valamint 143. § (4) bekezdésének e) pontjában a helyi önkormányzat számára adott rendeletalkotási felhatalmazás megfelel-e az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság követelményének. A Mötv. 51. § (4) bekezdése arra hatalmazza fel a helyi önkormányzat képviselő-testületét, hogy önkormányzati rendeletében közösségellenes magatartásokat megtiltson, és e magatartások elkövetőjével szemben ötvenezer forintig terjedő helyszíni bírság, illetve százötvenezer forintig terjedő közigazgatási bírság kiszabását rendelje el. A 143. § (4) bekezdés e) pontjában pedig némiképp eltérő szövegezéssel arra ad felhatalmazást a helyi önkormányzat képviselő-testületének, hogy rendeletben határozza meg „a kirívóan közösségellenes magatartásokat, valamint a magatartás elkövetőjével szembeni pénzbírság kiszabásának szabályait.”
- [67] A Mötv.-nek ezek a szabályai 2012. április 15-én az Szabs.tv. hatályba lépésének napján váltak hatályossá, és a helyi önkormányzatok képviselő-testületét korábban a régi Szabs.tv. alapján megillető szabálysértés statuálási jogkör helyébe léptek.
- [68] 1.1. Az indítványozó álláspontja szerint a törvényhozó a Mötv. felhatalmazó rendelkezéseiben a szankció statuálási jogkör garanciális törvényi kereteinek meghatározása nélkül, indokolatlanul tág – ráadásul szövegbeli ellentmondásokkal terhelt – felhatalmazást ad a helyi önkormányzatok számára szankciók megállapítására, s ez sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság elvét és a jogbiztonság követelményét. E rendelkezések úgy adnak felhatalmazást a helyi önkormányzatok számára valamely magatartás jogellenessé nyilvánítására és szankcionálására, hogy annak kereteit nem, illetőleg csak határozatlan jogfoglalommal: „közösségellenes magatartás”, „kirívóan közösségellenes magatartás” határozzák meg. A felhatalmazásnak ez a módja a helyi önkormányzatok szabad belátására bízva annak megítélését, hogy a helyi társadalmi viszonyok szabályozása körében mely magatartásokat értékelnek olyan mértékben közösségellenesnek, ami azok elkövetőinek szankcióval való sújtását indokolja.
- [69] Az Alkotmánybíróságnak e szabályokkal kapcsolatosan abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a felhatalmazásnak ez a módja összeegyeztethető-e az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság elvével.
- [70] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogállamiság elve alapján értelmezte a közhatalom – benne a jogalkotás – gyakorlásának korlátait, kereteit, és a jogállamiságból két, a jelen ügy megítélése szempontjából irányadó követelményt vezetett le, a jogbiztonság és a közigazgatás törvény alá rendeltségének követelményét.
- [71] Az Alkotmánybíróság következetesen érvényesített álláspontja szerint:
„A jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – köteletségévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára.” [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65.]
- [72] Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott arra, hogy az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság elvéből fakadó követel-

- mény az is, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által szabályozott eljárási rendben, az anyagi jog által megállapított keretek között hozzák meg döntéseiket. [56/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 454, 456.]. „Ez a követelmény magában foglalja azt is, hogy ha törvény valamely alkotmányos, illetőleg törvényben szabályozott jog korlátozására ad jogalkotási felhatalmazást valamely közigazgatási szervnek, a törvénynek meg kell határoznia a jogalkotási hatáskör terjedelmét, annak korlátait is.” Ennek alapján állapított meg az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet az egyes közszolgáltatások kötelező igénybevételéről szóló 1995. évi XLII. törvény 2. § f) pontja tekintetében. Megállapította, hogy „[...] alkotmányellenes helyzet állt elő, mert a jogállamiság követelményével összeegyeztethetetlen az, hogy az önkormányzat képviselő-testülete a szükséges jogi szabályozás hiányában, jogi kötöttségek nélkül, szabad belátása szerint korlátozzon alkotmányos jogot.” [6/1999. (IV. 21.) AB határozat, ABH 1999, 90, 94–95.]
- [73] Ezt a határozatot irányadónak tekintve mondta ki az Alkotmánybíróság a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 15. § (3) bekezdésében és a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 63/A. § h) pontjában meghatározott, az önkormányzatokat rendeletalkotásra felhatalmazó rendelkezések alkotmányellenességét: „[...] a jogalkotási hatáskör kereteit illetően nem érvényesülnek az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből fakadó követelmények, azaz a jogalkotó közhatalom, a (fővárosi közgyűlés) tevékenységét – a törvényi felhatalmazások tartalma miatt – nem tudja alkotmányosan gyakorolni. Az ilyen, korlátok nélküli és a közszolgáltatások biztosításának speciális körülményeit figyelmen kívül hagyó felhatalmazás ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével.” [109/2009. (XI. 18.) AB határozat, ABH 2009, 941, 962.]
- [74] A jogállamiságnak ezt a követelményét fogalmazza meg tételes jogi kötelezettségként a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 5. § (1) bekezdése, amikor kimondja: „[a] jogszabály alkotására adott felhatalmazásban meg kell határozni a felhatalmazás jogosultját, tárgyát és kereteit.”
- [75] 1.2. A vitatott felhatalmazó rendelkezések alkotmányosságának megítélése során az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett azt is, hogy nincsenek-e a jogrendszerben olyan más törvényi rendelkezések, amelyek megszüntetik a helyi önkormányzatok szankció statuálási jogkörének kereteit, korlátozzák az önkormányzatoknak a vitatott felhatalmazó rendelkezéseken alapuló diszkrecionális jogkörét, illetőleg törvényi garanciákat nyújtanak az önkormányzati rendeletben megállapított szankciók alkalmazásához.
- [76] A Mötv. felhatalmazása alapján a helyi önkormányzatok olyan közigazgatási jogi szankciók megállapítására kaptak felhatalmazást, amelyek alkalmazása a Ket. hatálya alá tartozik. A Ket. szabályai határozzák meg az önkormányzatok által statuált szankciókat alkalmazó önkormányzati hatóságok eljárásának szabályait, és az eljárás rendjének szabályozásán túl tartalmazznak anyagi jogi keretszabályokat is a szankciók konkrét ügyben való alkalmazására nézve. A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény és egyes kapcsolódó törvények, valamint a miniszteri hatósági hatáskörök felülvizsgálatával összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CLXXIV. törvény (a továbbiakban: Ket.mód.) 2012. február 1-jétől hatályos 46. §-a egy új, „[a] közigazgatási bírság kiszabásának eljárásjogi alapjai” címet viselő VI/A. fejezettel egészítette ki a Ket.-et. Amint az a Ket.mód. indoklásából kitűnik, e szabályok megalkotásával a törvényhozó szándéka az volt, hogy a Ket. kiegészítő, szubszidiárius szabályokat állapítson meg az ágazati, közigazgatási anyagi jogi bírságok (pl.: építésügyi bírság, fogyasztóvédelmi bírság, környezetvédelmi bírságok stb.) alkalmazására azokban az esetekben, ha az ágazati jogszabályok úgy állapítanak meg mérlegelési jogkört a hatóság számára, hogy nem határozzák meg a mérlegelési szempontokat, illetőleg nem rendelkeznek a bírságolás lehetőségének elévüléséről. A Ket.mód. ezzel sajátos módon anyagi jogi szabályokat iktatott be az eljárási kódex szabályrendszerébe.
- [77] A Szabs.tv.mód. ismét módosította a Ket.-et, többek között annak érdekében, hogy a Mötv. felhatalmazása alapján a helyi önkormányzatok által statuált szankciók alkalmazásának rendje szabályozottá váljon.
- [78] A Szabs.tv.mód. két ponton érintette a Ket. szabályait. Egyrészt kiegészítette a Ket. – immár „A közigazgatási bírság, a helyszíni bírság és az elkobzás alkalmazásának eljárásjogi alapjai” címet viselő – VI/A. fejezetében foglalt rendelkezéseket. Másrészt kiegészítette a pénzfizetési kötelezettség végrehajtására vonatkozó szabályokat a helyi önkormányzatok által statuált bírság végrehajtásának speciális szabályaival.
- [79] A Szabs.tv.mód. beépítette a helyi önkormányzat által szabályozott bírságokat és a helyszíni bírságot a Ket. VI/A. fejezetébe, s ennek következtében a Ket. az ágazati közigazgatási anyagi jogi szankciókkal azonos szabályokat állapít meg az önkormányzatok által statuált szankciók alkalmazására. Így az önkormányzatok által statuált szankciók alkalmazására ugyanazok a kiegészítő jellegű szubszidiárius keretszabályok az irányadók, mint az ágazati anyagi jogi szankciók szabályozására, amelyek esetében törvény, vagy kormányrendelet alapvetően szabályozza a szankció alkalmazásának feltéte-

leit és szabályait. A Ket. új, a Szabs.tv.mód.-dal beiktatott 98/B. §-a az Ötv. 51. § (4) bekezdésében foglaltakon túlmenő vagyoni szankció, az elkobzás megállapítására is felhatalmazást ad a helyi önkormányzat képviselő-testületének. A Ket. 131. §-ának módosítása a helyi önkormányzat képviselő-testülete által önkormányzati rendeletben meghatározott tiltott, közösségellenes magatartás elkövetőjével szemben kiszabott közigazgatási bírság megfizetésének elmulasztása esetén a közérdekű munkával való megváltás lehetőségét teremti meg. Amint arra a törvény indokolása rámutat „[a] módosítás a közigazgatási bírság megfizetésére irányuló hajlandóság növelése mellett arra ad lehetőséget, hogy a közösségellenes magatartás elkövetője a közösség javára teljesített munkavégzés által adjon jóvátételt.”

- [80] A Szabs.tv.mód. 20. § (4) bekezdése módosította a Ket. 100. §-át. E módosítás szerint nincs helye fellebbezésnek a Mötv. 51. § (4) bekezdésében meghatározott bírság kiszabásával kapcsolatos eljárásokban átruházott hatáskörben hozott határozatok ellen. Ez a szabályozás eltér a Ket. jogorvoslati rendszerének önkormányzati hatósági ügyekben irányadó szabályaitól, s azzal, hogy kizárja a rendes jogorvoslat lehetőségét, gyengíti az eljárásjog garanciális szerepét is.
- [81] A Szabs.tv.mód. e szabályai 2012. április 15-én, a szabálysértési kódex hatályba lépésének napján léptek hatályba.
- [82] Mindezek alapján megállapítható, hogy a Ket. szabályai teremtenek eljárásjogi garanciákat az önkormányzatok által statuált szankciók alkalmazásához, de a felhatalmazás hiányosságait nem pótolják, a jogalkotással szemben nem biztosítanak garanciákat a polgárok számára. A Ket. VI/A. fejezetének szabályai nem korlátozzák, hanem – az elkobzás önkormányzati rendeleti szabályozásának lehetőségével – kiszélesítik a helyi önkormányzatok – az Ötv. 51. § (4) bekezdésében és 143. § (4) bekezdés e) pontjából eredő – szabad belátáson alapuló szabályozási jogkörét.
- [83] 1.3. A Mötv. vitatott rendelkezései arra hatalmazzák fel a helyi önkormányzatokat, hogy megtiltsanak – e szabályozás hiányában – jogellenesnek nem minősülő magatartásokat, és represszív szankciókat helyezzenek kilátásba a tilalmak megszegőivel szemben. Azaz, a helyi önkormányzatok anélkül kaptak felhatalmazást, hogy a jogalkotó hatáskör terjedelmét, annak kereteit a törvény szabályozná. A „közösségellenes magatartás”, a „kirívóan közösségellenes magatartás” olyan határozatlan jogfogalom, amely rendkívül széles, diszkrecionális jogkört biztosít a helyi önkormányzatok számára, annak eldöntésére, hogy mely magatartásokat ítél a helyi közösség együttélési szabályait figyelembe véve tiltottnak, s bírsággal sújthatónak. A felhatal-

mazásnak ez a módja lehetőséget ad az önkormányzatnak arra, hogy önkényesen éljen a közhatalom gyakorlására szóló felhatalmazásával, a közösség érdekeinek valódi sérelme nélkül, állami kényszereszközökkel avatkozzon be a területén élő polgárok életébe. A törvényi keretek határozatlansága miatt a jogalkotó hatáskörrel való visszaélés veszélyét növeli az is, hogy az Ötv. 51. § (4) bekezdése gazdasági érdekeltséget is teremt az önkormányzatok számára azzal, hogy e rendeletek alapján beszédett bírságok teljes mértékben az önkormányzatok bevételeit képezik. Törvényi garanciák nélkül, ez a gazdasági érdekeltség arra sarkallhatja az önkormányzatokat, hogy bevételi forrásaik növelése érdekében minél szélesebb körben írjanak elő tilalmakat, és minél magasabb összegű bírságot szabjanak ki, illetőleg ilyen módon biztosítsanak közmunkásokat feladataik ellátásához. Az Alkotmánybíróság – a fentiekben már idézett – 109/2009. (XI. 18.) AB határozatában a korlátok nélküli jogalkotási felhatalmazás alkotmányellenességének megállapítását többek között arra is alapította, hogy a törvényhozó nem volt figyelemmel a helyi önkormányzatnak a díjmegállapításban fennálló gazdasági érdekeltségére. (ABH 2009, 941, 962.)

- [84] Az önkormányzatok által megtiltható magatartások körének a Mötv. 51. § (4) bekezdésében és 143. § (4) bekezdés e) pontjában foglalt megjelölése nem felel meg a jogbiztonság elemét képező normavilágosság követelményének sem. Az Alkotmánybíróság – működésének kezdeteitől következetesen érvényesített gyakorlatában – a jogbiztonság elemének tekintette a normavilágosság követelményét. Számos határozatában elvi érveléssel mutatott rá arra, hogy a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben alkotmányos követelmény. [Előszőr: 26/1992. (III. 5.) AB határozat ABH 1992, 135, 142.]
- [85] A felhatalmazás tartalmának értelmezését nehezíti, hogy nem egyértelmű a Mötv. fogalomhasználata. Az 51. § (4) bekezdése „közösségellenes” magatartások tilalmazására ad felhatalmazást. A 143. § (4) bekezdés e) pontjába foglalt felhatalmazás pedig „kirívóan közösségellenes” magatartások meghatározására szól. E rendelkezések megfelelő értelmezését tovább nehezíti a Szabs.tv. 170. §-a, amely a következőképpen határozza meg a garázdaság tényállását:
- „170. § Aki olyan kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, szabálysértést követ el.”
- [86] A Szabs.tv. e rendelkezése az egész ország területén megtiltja és büntetni rendeli azokat a kihívóan közösségellenes magatartásokat, amelyek alkalmasak arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsenek.

- [87] E rendelkezéseket figyelembe véve a vitatott szabályok alapján nem értelmezhető, hogy mely magatartások tilalmazására és szankcionálására terjed ki a Mötv. vitatott rendelkezéseiben a helyi önkormányzatok számára adott rendeletalkotási felhatalmazás.
- [88] A törvényi szabályozás nem tartalmazza azokat a keretrendelkezéseket sem, amelyek anyagi jogi garanciákat nyújthatnának az önkormányzati rendeletben foglalt tilalmak megszegőire számára. Nem állapítható meg, hogy az önkormányzatok felhatalmazása mely jogalanyok (csak természetes személyek, vagy szervezetek) magatartásának szabályozására, objektív, vagy szubjektív felelősségen alapuló szankciók statuálására terjed ki. A Mötv. 51. § (4) bekezdése meghatározza az önkormányzati rendeletben előírható helyszíni bírság, bírság felső határát, de a 143. § (4) bekezdésének e) pontja az önkormányzatok szabad belátására bízva, hogy differenciálnak-e a bírság mértéke tekintetében az egyes jogellenes magatartások súlya és veszélyessége tekintetében, állapítanak-e meg felelősséget kizáró, kimentési okokat. A Ket. 94/A. §-ában a bírság alkalmazásával összefüggésben megállapított szabályok – tekintettel arra, hogy más típusú bírságok alkalmazására alkották meg azokat – nem pótolják az önkormányzati jogalkotás törvényi kereteinek hiányát, de nem is korlátozzák az önkormányzatok szabályozási jogkörét, mivel azok szubszidiárius szabályok, amelyek akkor alkalmazandók, ha jogszabály másként nem rendelkezik, így az önkormányzatok rendeletükben eltérő szabályokat állapíthatnak meg.
- [89] A helyi önkormányzatok rendeletalkotási jogkörét az Alaptörvény 32. cikke szabályozza. A 32. cikk (1) bekezdése alapján a helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között rendeletet alkot. E körben a 32. cikk (2) bekezdése alapján eredeti jogalkotási jogkörrel is rendelkezik, feladatkörében szabályozhat olyan helyi társadalmi viszonyokat, amelyeket törvény nem szabályoz. Jogellenes magatartás jogkövetkezményeként büntetés, szankció megállapítása, amely állami kényszer alkalmazására ad lehetőséget, nem tartozik a helyi közügyek körébe. Ilyen szabályokat az önkormányzat csak – az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésének második fordulatának megfelelően – törvény felhatalmazása alapján, annak keretei között alkothat. Az ilyen jogalkotás csak a törvényben előírt anyagi jogi garanciák és egyértelmű felhatalmazás mellett áll összhangban az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdéséből folyó jogállami követelményekkel.
- [90] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Mötv. 51. § (4) bekezdésében és 143. § (4) bekezdés e) pontjában adott rendeletalkotási felhatalmazás alaptörvény-ellenes, sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében szabályozott jogállamiságból folyó jogbiztonság, valamint a közigazgatás törvény alá rendeltségének követelményét.
- [91] 1.4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy nincs összhang a Mötv. 51. § (4) bekezdésében és 143. § (4) bekezdés e) pontjában adott rendeletalkotási felhatalmazás és a Ket. 94/B. §-a között. Ugyanis a Mötv. csak helyszíni bírság és pénzbírság kilátásba helyezésére ad jogalkotási felhatalmazást az önkormányzatnak, a Ket. 94/B. § (1) bekezdése ezt a felhatalmazást kiterjeszti a tulajdon elvonására lehetőséget adó elkobzásra is. Ez a felhatalmazás a jogbiztonság sérelmén túl magában hordozza a tulajdonhoz való jog sérelmének a veszélyét is. A közigazgatási szervek által közigazgatás-ellenes magatartásokkal összefüggésben alkalmazott elkobzás – amint arra az Alkotmánybíróság 33/2002. (VII. 4.) AB határozatában a jövedéki elkobzással összefüggésben rámutatott – a tulajdonhoz való jog védelmi körébe tartozó jogintézmény. E határozatában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy alkotmányellenes a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 1997. évi CIII. törvény 81. §-a, – mivel az nem differenciál az elkobzás alapjául szolgáló jogsértés súlya, az elkobzással érintett dolog jellege és értéke tekintetében – nem biztosítja a tulajdonjog Alkotmányban biztosított védelmének érvényesülését (ABH 2002, 173, 180–183.).
- [92] Az Alaptörvény XIII. cikke alapján a tulajdonhoz való jog alapvető jog, amely csak az I. cikk (3) bekezdésében meghatározottak szerint törvényben korlátozható. Az Alaptörvény e rendelkezéseit is sérti az a törvényi szabályozás, amely szabad belátáson alapuló jogalkotási felhatalmazást ad a helyi önkormányzatok számára a tulajdon elvonására. A megyei önkormányzatoknak a tulajdonhoz való jog korlátozására adott parttalan felhatalmazás miatt állapította meg a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 11. § (3) bekezdésébe foglalt rendelkezés alkotmányellenességét az Alkotmánybíróság. E határozatában kimondta: „Az utóbbi rendszerbe a Tft. 11. §-ának (3) bekezdése nem csupán amiatt nem illeszkedik be, mert a terület-felhasználás tárgykörében nincs a Tft.-nek anyagi jogi háttér-törvénye (...), hanem azért sem, mert a hivatkozott rendelkezés az Alkotmány 8. § (2) bekezdésébe ütköző módon parttalan felhatalmazást adott a megyei önkormányzat közgyűlése számára egy alapvető jog – a tulajdonjog – korlátozására nézve. Az a felhatalmazás ugyanis, hogy a megyei területrendezési tervet megállapító önkormányzati rendelet a más jogszabályokban előírtaknál nagyobb mértékben korlátozó terület-felhasználási szabályokat határozhat meg, mind a korlátozások jellegét, mind azok mértékét illetően teljesen szabad kezdet ad a megyei önkormányzat

- közgyűlése számára, s tartalmát tekintve nem egyéb, mint az Alkotmány 8. §-ának (2) bekezdésében az Országgyűlés számára fenntartott szabályozási jogkör átruházása a megyei önkormányzatra.” [3/1997. (I. 22) AB határozat, ABH 1997, 33, 35–36.]
- [93] A Ket. 94/B. §-a meghatározza az elkobzás alá eső dolgok körét. Annak meghatározása, hogy az elkövetett jogsértés súlya, a dolog jellege, értéke mely esetekben indokolja az elkobzás alkalmazását, önkormányzati rendeleti szabályozás tárgyát képezi. Nincs olyan törvényi szabály, amely a tulajdonhoz való jog védelmének érvényesülését biztosító differenciálást előírna a helyi önkormányzatok számára.
- [94] Az Abtv. 52. § (3) bekezdése felhatalmazást ad az Alkotmánybíróságnak arra, hogy a jogszabálynak az indítványban megjelölt rendelkezésével szoros tartalmi összefüggésben álló más rendelkezés alaptörvény-ellenességét is megvizsgálja, és azt megsemmisítse, ha ennek elmaradása a jogbiztonságot sértené.
- [95] Az Alkotmánybíróság – bár az indítványozó a Ket. e szabályait nem támadta – a vitatott szabályokkal való szoros összefüggése alapján kiterjesztette vizsgálatát a Ket. 94/B. § (1)–(3) bekezdésének alkotmányosságára, és a fentiek alapján megállapította, hogy e rendelkezéseknek a „vagy önkormányzati rendelet” szövegrésze alaptörvény-ellenes, az elkobzás önkormányzati rendeletben való előírása – a törvényi keretek szabályozásának hiányában – sérti a jogbiztonságot és a tulajdonhoz való jog védelmével összefüggésben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését. Ezért az Alkotmánybíróság a Ket. alaptörvény-ellenesnek ítélt rendelkezéseit is megsemmisítette.
- [96] 2. Az indítvány alapján az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett azt is, hogy az Étv. 54. § (4)–(5) bekezdése megfelel-e az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében szabályozott jogállamiságból folyó jogbiztonság követelményének.
- [97] Az indítványozó az Étv. 54. § (6) bekezdésében a helyi önkormányzatok számára adott – időközben hatályát veszített – felhatalmazással összefüggésben állítja az Étv. 54. § (4) és (5) bekezdésének alaptörvény-ellenességét. Az Étv. hatályon kívül helyezett 54. § (6) bekezdése arra adott felhatalmazást, hogy önkormányzati rendelet a település belterületi közterületének az 54. § (4) bekezdésében vagy más jogszabályban meghatározott rendeltetésétől eltérő, engedély vagy megállapodás nélküli használatát szabálysértéssé nyilvánítsa. Ez a felhatalmazás volt a törvényi alapja azoknak az önkormányzati rendeleteknek, amelyek a közterületen való életvitelszerű lakhatást szabálysértéssé nyilvánították. Az indítványban kifejtett álláspont szerint az 54. § (4) bekezdésében a közterület rendeltetésének meghatározása olyan keretszabályokkal történik, amelyek alapján nem állapíthatók meg a jogszerűség és jogszerűtlenség határai, ugyanakkor az (5) bekezdés felhatalmazást ad arra, hogy jogszabály – így a helyi önkormányzat rendelete is – további szabályokat állapítson meg a közterületek rendeltetésére és használatára nézve. Az indítványozó álláspontja szerint az Étv. e szabályai alapján a helyi képviselő-testület teljesen „szabad kezet” kapott arra, hogy bármely közterületi magatartást megtiltsa.
- [98] Az indítványozó kiegészítő indítványában utalt arra, hogy hatályon kívül helyezése miatt az Étv. 54. § (6) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása iránt benyújtott indítványa tárgytalanná vált, és indítványozta e tekintetben az eljárás megszüntetését. Miután a kiegészítő indítvány az Étv. 54. § (4)–(5) bekezdés felülvizsgálatára nézve ilyen nyilatkozatot nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó korábbi indítványát e rendelkezésekre nézve fenntartotta.
- [99] Az 54. § (6) bekezdésének hatályon kívül helyezését követően a közterületek rendeltetését meghatározó (4)–(5) bekezdés megszűnt a közterület-használat jogszerűségének vagy jogszerűtlenségének mércéje lenni. Az Étv. 54. § (4)–(5) bekezdésében megállapított szabályok az Étv. rendszerébe illeszkedő, az Étv. más szabályaival együtt értelmezendő szabályokként értékelendők. Az Étv. 1. §-a pontosan meghatározza azokat a településrendezési, településtervezési és építésügyi tevékenységeket, amelyekre a törvény hatálya kiterjed. Ez a szabályozás nem sorolja a hatálya alá tartozó szabályozási tárgyak közé a közterületek használatára, a közterületeken tanúsítandó magatartásokra vonatkozó előírások megállapítását. Az Étv. szabályozási rendszerében az 54. § (4) bekezdésébe foglalt előírások nem értelmezhetők másként, mint a településrendezési és az építésügyi tevékenységek során érvényesítendő szabályok. Ebben az összefüggésben az Étv. e rendelkezései a közterületek funkcióját, a közterületek kialakításának általános céljait határozzák meg, megfogalmazásából kitűnően alapvetően nem a közterület használóinak, hanem a közterület tulajdonosainak, a településrendezés körében a közterületek kialakításáért felelős önkormányzatoknak szóló szabályozás. A közterületek sajátossága, hogy azok a település területének közhasználatú, azaz mindenki számára nyitva álló terei. Azonban ez nem jelenti azt, hogy minden közterületnek minősülő terület korlátozás nélkül bármely célra és módon használható. Az Étv. 54. § (5) bekezdésének második mondata arra utal, hogy a közterületek használatának módját, feltételeit külön jogszabályok mások jogainak, életének, testi épségének, biztonságának védelme érdekében szabályozzák. [Pl.: a közutak használatának feltételeit és módját a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény, illetőleg a KRESZ részletesen szabályozzák, a közterületek építési célú használatát az Étv.

és az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTÉK) szabályai behatárolják, tartalmaznak szabályokat a közterületi értékesítésre nézve a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény és a kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendelet, a közművek vezetékeinek, berendezéseinek közterületen való elhelyezéséről pedig az egyes közműszolgáltatásokat szabályozó jogszabályok rendelkeznek stb.) A közterületek rendeltetésének, használatának szabályozásában kétségtelenül nagy szerepe van a helyi önkormányzatoknak. Az Étv. II. fejezetében szabályozott településrendezési feladatkörükben eljárva a településrendezési tervekben, helyi építési szabályzatban döntenek a közterületek kialakításáról és meghatározzák azok rendeltetését (pl.: közpark, játszótér, közút stb.). E hatáskörük gyakorlása során az önkormányzatok nem rendelkeznek szabad döntési jogkörrel. A településrendezési hatáskörök gyakorlásának módját és tartalmi követelményeit az Étv. és az OTÉK szabályai meghatározzák. A helyi önkormányzatok, mint a közterületek tulajdonosai, fenntartói felelősek a közterületek tisztaságáért, rendjéért, így e körben rendelkeznek szabályozási jogkörrel a közterületek használatával összefüggő magatartási szabályok megállapítására, azonban ez a szabályozási jogkörük nem az Étv. 54. § (5) bekezdésén, hanem az Alaptörvény 32. cikke (2) bekezdésén alapul, mely szerint a helyi önkormányzatok rendeletet alkothatnak feladatkörükben eljárva törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére. A helyi önkormányzatok szankció megállapítási jogköre az Étv. 54. § (5) bekezdésébe foglalt felhatalmazásból nem következik. Így az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az Étv. 54. § (4)–(5) bekezdésének alaptörvény-ellenessége az indítványban kifejtett érvek alapján nem állapítható meg. Ezért az indítványt ebben a részében elutasította.

- [100] Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdése alapján rendelte el. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 45. §-a alapján rendelkezett úgy, hogy az e határozatában megsemmisített jogszabályi rendelkezések az Alkotmánybíróság megsemmisítésről szóló határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét követő napon vesztek hatályukat, és e naptól nem alkalmazhatók.

Budapest, 2012. november 12.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovic Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró
különvéleménye

- [101] Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjaival és azok indokolásával.

- [102] 1. A határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjaiban az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 186. §-a (1. pont), illetőleg a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 51. § (4) bekezdése, valamint 143. § (4) bekezdésének e) pontja (2. pont) alkotmányellenes, ezért azokat megsemmisíti. A megsemmisítő rendelkezések indokolása összességében azon a kiinduló ponton alapul, hogy az elkövetési magatartások alkotmányellenességének megítéléséhez az alkotmányos büntetőjog követelményeit kell kielégíteni. Ennek azonban a hivatkozott törvényi rendelkezések nem felelnek meg, azok „objektív tényként fennálló élethelyzetet (*megjegyzésem: a hajléktalanságot*) rendel(nek) büntetni, amellyel összefüggésben a bűnösség nem értelmezhető, a tényállás lényegét tekintve az alanyi oldaltól független gyakorlatilag objektív felelősséget teremt.” (A határozat indokolásának 3.5 pontja.)

- [103] Elismerve a közterületet rendeltetésétől eltérő módon életvitelszerű lakhatás céljára használó személyek szabálysértési bírsággal való fenyegetettségének céltalanságát az esetek többségére nézve, ugyanakkor szemben a fentiek szerinti érveléssel a fő problémám a határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjaival a következő:

- [104] A közterület használata rendkívül összetett kérdéseket érint, azok személyiségi jogi és vagyoni jogi kérdésekre egyaránt kiterjednek. A közterület rendeltetészerű használatának biztosítása, biztonságának védelme közrendi, közigazgatási ügy, ezen

érdekek védelmét szintén biztosítani kell, a szabálysértési büntethetőséggel való esetleges érdekösszeütközés esetén is.

[105] A hivatkozott rendelkezések megsemmisítése esetén az önkormányzati szerveknek semmilyen jogi eszköze nem marad arra, hogy a közrend biztosítása céljából felléphessenek azokkal a közösségellenes magatartásokkal szemben, amelyek meghatározott, sűrűn látogatott (pl. metró aluljárók, műemléki épületek stb.) közterületen való életvitelszerű lakhatással nemcsak általánosságban zavarják az adott közterület rendeltetészerű használatát, hanem egyúttal veszélyeztetik is az emberi életet, egészséget, illetőleg a környezet védelmét, valamint a vagyonbiztonságot.

[106] 2. Álláspontom szerint a kétféle érdek összeütközéséből eredő jogi probléma feloldása mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításával és a jogalkotónak a hatályos törvényi szabályozások hiányosságainak és ellentmondásainak meghatározott határidőn belüli kiküszöbölésére való kötelezettségével megoldható lett volna, illetőleg ezt a határozat elfogadása után is lehetségesnek tartom.

[107] Egyetértek a határozat indokolásának azzal a megállapításával, hogy „a közterület belterületen a hatályos jog tükrében nem értelmezhető fogalom”. Ebből kiindulva és a szabálysértési kódexnek a hajléktalanok alapellátását szabályozó törvényi (az önkormányzatokról szóló 1990. évi LV. törvény, illetőleg a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1973. évi III. törvény) rendelkezésekkel való egybevetése alapján a jogalkotási tevékenységek lényege az alábbiakban foglalható össze:

[108] Az önkormányzatoknak arra kellene felhatalmazást kapniuk, hogy az illetőségi körükbe tartozó közterületeken – az említett közrendvédelmi okokból – meghatározzák azokat a helyeket, ahol jogellenes és tilos az életvitelszerű ott tartózkodás. A tilalmat megszegőkkel szemben alkalmazható jogkövetkezmények számbavételénél és meghatározásánál pedig a hangsúlyt az elkövetőnek az elkövetési helyről való hatósági úton, ha szükséges kényszerintézkedéssel történő eltávolítására indokolt helyezni, nem kizárva ugyanakkor az ismétlődő, kirívóan közösségellenes cselekedetekre nézve a szabálysértési büntethetőség fenntartását sem.

Budapest, 2012. november 12.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

A különvéleményhez csatlakozom:

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró
különvéleménye

[109] Az elfogadott határozat rendelkező részének 1. és 2. pontjaival és az azokhoz kapcsolódó indokolással nem értek egyet. Álláspontom szerint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 186. §-a, illetőleg a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 51. § (4) bekezdése és a 143. § (4) bekezdése nem alaptörvény-ellenes.

[110] 1. Az új szabálysértési kódex jelen határozattal megsemmisített 186. §-a a közterületen történő életvitelszerű lakhatás tilalmának megszegését rendeli büntetni. Elfogadom a tervezet azon kiindulópontját, miszerint a szóban forgó szabálysértési tényállás alkotmányosságát a büntetőjoggal szemben támasztott alkotmányos követelmények mentén, azaz elsősorban az alapjogi korlátozás feltételeinek és a jogállamiság elvéből következő alkotmányos kritériumok fényében szükséges és indokolt vizsgálni. A határozat ezen elemzési vezérfonal mentén tett megállapításai és levont következtései azonban véleményem szerint egyrészt helytelenek, másrészt magát az alkotmányossági vizsgálódás körét is hiányosnak tartom, ugyanis számos, a büntetendővé nyilvánítás legitimitációját érintő kérdést nem, vagy csupán felületesen érint.

[111] Álláspontom szerint alapvetően téves, helytelen következtetésekre alapot adó az a gondolatmenet, miszerint a hajléktalan lét és a közterületen történő életvitelszerű lakás, mint két, a vizsgálódás szempontjából kulcsfontosságú fogalom, ugyanazt a jelenséget jelöli, azaz a szóban forgó szabálysértési tényállás nem egy magatartást, hanem egy objektív élethelyzetet pönalizál. A határozat rögzíti, miszerint „[a] jogalkotó ezzel egy élethelyzetet, az utcán való élést, azaz magát a hajléktalanságot minősítette büntetendőnek.” Véleményem szerint a határozat ezen leegyszerűsítő, inkább filozófiai, mintsem jogi jellegű fogalom-meghatározása súlyosan téves. (Meglátásom szerint ez a megközelítés olyan, mint ha az Alkotmánybíróság a szegénységet azonosítaná a lopással, mondván, hogy a Büntető Törvénykönyv 316. §-a magát a szegénységet, ha úgy tesszik, az anyagi rászorultságot pönalizálja.) Hajléktalan az, akinek nincsen otthona. A hajléktalan lét ugyanakkor nem vezet okszerűen a közterületen történő életvitelszerű lakhatáshoz, a két jelenség távolról sem ugyanaz. A szóban forgó tényállás nem azt az – egyébként valóban objektív – élethelyzetet rendeli büntetni, hogy egy adott személynek (bármely okból) nincs otthona, hanem egy ettől jogilag teljes mértékben elkülönülő és külön is értékelendő magatartást. Azt a magatartást, miszerint a hajlékta-

lan (de a törvény általános személyi hatályára figyelemmel nem feltétlenül hajléktalan) személy életvitelszerű lakhatás céljára használja a közterületet. A büntetni rendelt magatartás jogi mibenlétét tehát a határozat helytelenül határozza meg, sőt – miután azt a hajléktalan léttel, mint szociológiai jelenséggel azonosítja – azzal bővebben nem is foglalkozik, holott a büntetőjogon keresztül megvalósuló alapjogi korlátozás alkotmányossága szempontjából éppen a büntetni rendelt magatartás precíz és kellően körültekintő meghatározása kellene, hogy a vizsgálódás központi kérdése legyen. A határozat ebben körben további pontatlan és ezért félrevezető megállapításokat is eszközöl: „A hajléktalanok elvesztették otthonukat és nincs lehetőségük arra, hogy lakhatásukat megoldják, ezért valódi alternatíva hiányában kénytelenek (...) a közterületen élni.” Szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy a megsemmisített törvényi tényállás nem az otthon elvesztésének tényét és nem is a közterületen történő életet rendeli büntetni. A törvényszöveg egészen egyszerű értelmezése nyomán teljesen világosan megállapítható, hogy önmagában a közterületen való (akár folyamatos) tartózkodást a jogalkotó nem szándékozott pönalizálni. A határozat fentiekhez hasonló megállapításai tehát, amelyek azt sugallják, hogy a szóban forgó szabálysértési tényállás pusztán a hajléktalan létet, avagy a közterületen történő tartózkodást (életet) rendeli büntetni, tévesek.

[112] A határozat megítélésem szerint helytelen következtetésre jut a vitatott szabályozás legitim célját, a védendő érdeket illetően is. [A határozat rögzíti, miszerint „nem állapítható meg az az ok, az a védeni kívánt érdek, ami indokul szolgált arra, hogy a szóban forgó magatartást a törvényhozó társadalomra veszélyes, kriminális cselekménnyé nyilvánítson”. E megállapításnak némiképp ellentmond az az ugyancsak határozatbéli (azonos bekezdésben szereplő) állítás, miszerint „a Szabs.tv. XXIV. fejezetének címéből, illetőleg a tényállás megfogalmazásából arra lehet következtetni, hogy a jogalkotó a közrend védelmében alkotta meg ezt a tényállást.”]

[113] Álláspontom szerint a vizsgált szabálysértési tényállásban büntetni rendelt magatartás pönalizásának az okai a védendő érdekek egyértelműen megállapíthatóak. A határozat azonban a büntetni rendelt szükségessé tevő körülmények feltárását mellőzi, és csupán a végletekig leegyszerűsített, általános jellegű megállapításokat eszközöl, a konkrét hatások, társadalmi, gazdasági, egészségügyi stb. következmények és egyéb összefüggések vizsgálata nélkül. Véleményem szerint a határozat azon kinyilatkoztatása, miszerint „[ö]nmagában az, hogy valaki a közterületen éli az életét, mások jogát nem sérti, kárt nem okoz, a közterület rendeltetészerű hasz-

nálatát, a közrendet nem veszélyezteti”, egyrészt ismételten azt sugallja, mintha a jogalkotó a pusztán közterületen élést szankcionálná, másrészt pedig téves. Az ésszerű terjedelmi korlátokra tekintettel csupán példálózó jelleggel utalok itt néhány olyan körülményre, melyek alaposan és körültekintő módon figyelembe kellett volna venni: [közegészségügy és köztisztaság, fertőző betegségek terjedése; gyalogosok közlekedésének akadályozása; vendéglátó- és szolgáltatóipari egységek forgalmát, illetőleg az idegenforgalmat befolyásoló tényezők; az érintett helyen lakókat érő hang- és szaghatások, illetőleg általában a lakosok nyugalma; kriminalizáció (közismert tény, hogy a hajléktalanok egy adott helyen történő életvitelszerű tartózkodása, a koncentrálódás, vonzza a bűnözők egy adott területre „specializálódott” csoportját)]; stb. Külön ki kell emelni, hogy a szóban forgó szabályozás (annak ellenére, hogy büntetőjogi jellegű) végső soron a hajléktalanok evidens érdekeit szolgálja, az ő méltóságukat védi. Kifejezetten visszásnak tartom a határozat e körben alkalmazott érvelését, amely szerint az emberi méltósággal (az abból folyó cselekvési szabadsággal) összeegyeztethetetlen az, ha az állam az érintett személyi kört a szociális szolgáltatások igénybevételére kényszeríti. Elveim és szilárd jogi meggyőződéseim szerint nem sérti (nem sértheti) az emberi méltóságot egy olyan szabályozás (legyen az akár büntető jellegű szankciókkal fenyegető törvény), amely alkalmas lehet arra, hogy az embert az emberhez méltóbb életkörülményeket lehetővé tevő eszközök igénybevételére rávegye, hovatovább az egészséget, végső soron az életet veszélyeztető életmód felől a mind fizikálisan, mind mentális értelemben egészségesebb lét felé terelje. A határozatban kifejtett ezen álláspont ezért véleményem szerint az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jog helytelen, sőt a valós tartalommal kifejezetten ellentétes értelmezése.

[114] Vitatom a határozat azon megállapítását is, miszerint a szóban forgó szabályozás nem felel meg jogbiztonságból következő kritériumoknak, így a normavilágosság követelményének. Ebben a körben a határozat megint csak abból az alapvetően téves megállapításból indul ki, miszerint „a vitatott tényállás nem egy magatartást (cselekedet, vagy mulasztást), hanem egy objektív tényként fennálló élethelyzetet rendel büntetni...”. Erre tekintettel pedig rögzíti a határozat, miszerint „a bűnösség nem értelmezhető az alanyi oldaltól függetlenül”, a tényállás „gyakorlatilag objektív felelősséget teremt”. Szükségesnek tartom emiatt ismételten leszögezni, hogy a megsemmisített tényállás nem egy, a jogalanytól független, objektív tény (a hajléktalan létet) szankcionálja, hanem egy olyan aktív cselekvésben megnyilvánuló szándékos magatartást, amely legfeljebb csak szociológiai értelemben függ

össze a hajléktalan léttel, de abból szükségszerűen semmi esetre sem következik. A szabálysértési jogi dogmatikában (is) használt bűnösségfogalom ezért – meggyőződésem szerint – a szóban forgó tényállás kapcsán világos egyértelműséggel alkalmazható.

[115] A határozat kitér az elkövetési magatartással kapcsolatosan a törvényszövegben szereplő „közterület belterülete” megjelölésre. Nem vitatom, hogy a „közterület belterülete” fogalom értelmezhetetlen, ez azonban – nyilvánvalóan – olyan „szócsere”, ami tipikusan elírás hiba, alkotmányos kérdéseket azonban nem vet fel, az erre való hivatkozást a normavilágossággal összefüggésben, vagy bármely kontextusban, ironikusnak tartom. (A jogalkalmazás során senkinek sem okozott volna különösebb nehézséget annak felismerése, hogy a belterületnek van közterületi része, a szókapcsolat fordítva értelmezhetetlen.)

[116] A határozat a normavilágossággal összefüggésben „az életvitelszerű lakhatás”, mint az elkövetési magatartáshoz kapcsolódó fogalom határozatlanságát állítja, egyúttal rögzíti, miszerint mindez önkényes jogalkalmazói jogértelmezésnek enged teret. Álláspontom szerint azonban a vitatott fogalom általánossága a büntető jogalkotás fogalmaira jellemző absztrakciós fokot nem haladja meg. (Töretlen és egységes, több évtizedes jogalkalmazói gyakorlat épül a jelen ügyben vizsgálnál sokkal kevésbé megragadható, még kevésbé egzakt fogalmakra, pl.: „a becsület csorbítása”, „közösségellenes magatartás”, „fajtalankodás”, „jogtalan előny”, „üzletszerűség” stb.). Véleményem szerint a törvényi tényállásban szereplő fogalom mind a jogkövető állampolgárok, mind pedig a jogalkalmazók számára éppúgy értelmezhető kifejezés, mint a büntetőjogban, avagy más jogágakban szereplő elvont kifejezés, ezért az a normavilágosság kritériumának megfelel.

[117] Álláspontom szerint tehát a szabálysértési kódex 186. §-a büntetőjoggal szemben támasztott alkotmányos követelményeknek megfelel, hiszen egyértelműen megállapíthatóak azok a jogalkotói célok, társadalmi érdekek és védendő értékek, amelyek a szóban forgó magatartás szankcionálását szükségessé teszik. A tiltáson és büntethetővé tételen keresztül megvalósuló alapjogi korlátozás pedig – figyelemmel a kilátásba helyezett szankció mértékére is – az elérni kívánt célokhoz képest arányosnak tekinthető. A törvényszöveg a jogállamiságból következő jogbiztonság feltételeinek is megfelel, a normavilágosság elvét nem sérti.

[118] 2. Nem értek egyet a határozat Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. tör-

vény (Mötv.) 51. § (4) bekezdése és a 143. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességét kimondó rendelkezésével sem. A vizsgált szabályozás a helyi önkormányzatok képviselő testületei számára (a korábbi, szabálysértési tényállás alkotására vonatkozó jogosítványhoz hasonlóan) közigazgatási jellegű szankció statuálási jogkört biztosít, tehát felhatalmazó rendelkezésnek tekintendő. A határozatban kifejtett álláspont szerint ez a szabályozás nélkülözi azokat a garanciális elemeket, amelyek az önkormányzat rendeletalkotásának törvényi kereteit meghatározná, emellett a törvényszöveg részben bizonytalan tartalmú, másrészt ellentmondó fogalmakat használ, emiatt pedig sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében szabályozott jogbiztonság követelményét. Véleményem szerint azonban a szabályozás megfelel a jogbiztonság elvéből következő, a hasonló jellegű normatartalmat hordozó jogszabályokkal szemben támasztható követelményeknek. Kielégítő mértékű garanciát jelent ugyanis az, hogy a szóban forgó felhatalmazó rendelkezés alapján megalkotott közigazgatási típusú szankciót alkalmazó önkormányzati hatóság döntésével szemben a Ket. eljárási szabályai szerinti jogorvoslati út áll rendelkezésre. A megbírságot személy végső soron a bírósághoz fordulhat esetleges jogsérelme orvoslása érdekében. [Ebben a körben szintén kiemelten fontos garanciális elem, hogy a határozat által vitatott, a Mötv. 51. § (4) bekezdésében, illetőleg 143. § (4) bekezdésének e) pontjában szereplő fogalmakat a bíróság jogalkalmazó gyakorlata értelmezheti, amely bírósági gyakorlat az önkormányzati szervek jogalkalmazó tevékenységét illetően is meghatározó.] További garanciális elem a szóban forgó felhatalmazó törvényi rendelkezések tekintetében, hogy az azok alapján, önkormányzati rendeleti formában megalkotott tényállások törvényeknek való megfelelését a Kúria is vizsgálhatja.

[119] A határozat által kifogásolt fogalmak („közösségellenes”, illetőleg „kirívóan közösségellenes”) tartalmának jogbiztonságot sértő határozatlanságát, illetőleg egymásnak ellentmondó mivoltát szintén vitatom. Mindkét fogalom ugyanis régóta használt kategória a büntető jogalkotásban, tartalmukhoz világos és töretlen bírósági gyakorlat tapad, a jogalkalmazás és a jogkereső állampolgárok számára értelmezési nehézséget ezért nem jelenthetnek. A két fogalom között ellentmondás sincs, csupán fokozati különbség, amely a normavilágossággal kapcsolatos aggályokat nem vet fel. Álláspontom szerint tehát az önkormányzatok felhatalmazása e tekintetben is egyértelmű: a „többben a kevesebb” logikája alapján az önkormányzat mind a közösségellenes, mind pedig az ennél súlyosabb megítélés alá eső, kirívó-

an közösségellenes magatartások szankcionálására is jogosítványt kapott a törvényhozótól.

- [120] A határozatban kifejtett azon megállapítás, miszerint a vizsgált törvényi szabályozás lehetőséget teremt az önkormányzat számára, hogy e rendeletalkotási jogkörével önkényesen visszaéljen, téves. Éppen az Alkotmánybíróság feladata ugyanis az, hogy az Alaptörvényben biztosított alapjogok eltűlő, avagy az elérni kívánt célhoz képest aránytalan korlátozását megvalósító normát (önkormányzati rendeletet) megsemmisítse. Ez az a garanciális korlát, amely a határozat által – egyébként minden ok nélkül – előre (ha úgy tetszik idő előtt) vizionált „önkormányzati önkényesség” gátja lehet. (Az önkormányzati rendeletalkotás törvényessége felett egyébiránt a – fentebb már említett – Kúria is örökődik, amely az önkényességgel kapcsolatos aggályokat végképp eloszlatja.)

- [121] Álláspontom szerint tehát a Mötv. vizsgált rendelkezései nem sértik a jogszabályokkal szemben támasztott, jogbiztonságból folyó követelményeket.

Budapest, 2012. november 12.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

A különvéleményhez csatlakozom.

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: II/1477/2012.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2012. évi 151. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3339/2012. (XI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban meghozta az alábbi

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Mfv.I.10.288/2011/9. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz keretében kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Mfv.I.10.288/2011/9. számú ítéletét semmisítse meg, és a felülvizsgálati kérelem tárgyában utasítsa új határozat hozatalára.
- [3] Az indítványozó beadványában előadta, hogy mint felperes, munkaügyi perében első fokon pert nyert. A bíróság a kereseti kérelmében foglaltaknak helyt

adott, és megállapította a rendkívüli felmondás jogellenességét, valamint hatályon kívül helyezte az alperes munkáltató prémium megvonást elrendelő határozatát, majd – felperesi kérelemre – kiegészítő ítéletében rendelkezett a kamatok megfizetésének kötelezettségéről. Alperesi fellebbezés folytán a másodfokon eljáró Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság az első fokon eljáró bíróság ítéletét megváltoztatta, és a felperesi keresetet teljes egészében elutasította. A jogerős ítéletet – a fénymásolatban becsatolt tértivevény tanúsága szerint – 2011. január 4-én kézbesítették. A felperes ezt követően felülvizsgálati kérelemmel élt, melynek eredményeként a Kúria a prémium kifizetést elrendelve a felperesi felülvizsgálati kérelemnek részben helyet adott, a felmondási indokok körében azonban osztotta a másodfokon eljáró bíróság álláspontját és a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria ítéletét 2012. február 7-én kézbesítették.

- [4] Az indítványozó a Kúria ítéletének kézhezvétele után terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, a másodfokon eljáró bíróság által hozott jogerős ítélet, valamint a felülvizsgálati eljárásban hozott ítélet ellen, azt sérelmezve, hogy azok meghozatala során a bíróságok nem vették figyelembe, hogy a felmondás indokolásául szolgáló bizonyítékok beszerzése jogsértő módon történt. Az indítványozó álláspontja szerint alkotmányos joga akként sérült, hogy a másodfokú és a felülvizsgálati eljárásban a bíróság

gok nem mérlegelték a munkáltató által lefolytatott belső vizsgálat jogszerűtlenségét. Az alkotmányjogi panasz 2012. április 4-én érkezett az első fokon eljáró Győri Munkaügyi Bíróságra.

- [5] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását.
- [6] A rendelkezésre álló iratok alapján az Alkotmánybíróság megállapította, az indítványozó azt sérelmezte, hogy a munkáltató jogellenesen jutott a felmondás indokául szolgáló bizonyítékokhoz, álláspontja szerint ezért jogellenes a felmondás. A Kúria szerint azonban helytállóan foglalt állást a másodfokú bíróság a munkáltató által lefolytatott belső ellenőrzési vizsgálatot illetően, mivel a felperesnek a rendkívüli felmondás jogellenességének megállapítására irányuló bírósági eljárásban volt lehetősége védekezésre, illetőleg arra, hogy bizonyítékait előterjessze, és az így lefolytatott bizonyítási eljárás során lehetett abban érdemben állást foglalni, hogy a munkáltatói intézkedés indokolása valós volt-e, illetőleg okszerűen vezetett-e a munkaviszony azonnali hatályú felmondásához.
- [7] Az indítványozó tehát a Kúria ítéletének vizsgálatát valójában nem alkotmányossági szempontból kérte, hanem azt kívánta elérni, hogy a bizonyítékok mérlegelése tekintetében kialakított álláspontot változtassa meg az Alkotmánybíróság. Az Alkotmánybíróságnak azonban az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [8] Jelen ügyben azonban a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség nem merült fel, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az Abtv. 29. §-ában foglaltakra, valamint az Abtv. 56. § (3) bekezdésére is figyelemmel az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította.

Budapest, 2012. november 12.

Dr. Holló András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2812/2012.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3340/2012. (XI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban meghozta az alábbi

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Kfv.III.37.297/2011/6. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz keretében kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Kfv.III.37.297/2011/6. számú ítéletét semmisítse meg, a felülvizsgált Csongrád Megyei Bíróság ítéletével, valamint a közigazgatási határozatokkal együtt.
- [2] Az indítványozó beadványában előadta, hogy a tulajdonát képező ingatlanon bányászolgalmi jog bejegyzésére került sor, oly módon, hogy a bejegyzés alapjául nem jogerős határozatot csatoltak be, és az eljárás igazgatási díjának lerovása sem történt meg a kérelem benyújtásakor. Az indítványozó szerint a törvényi feltételeket csak később teljesítette a kérelmező.
- [3] Az indítványozó a Szegedi Körzeti Földhivatal bejegyző határozata ellen fellebbezéssel élt, majd a Csongrád Megyei Földhivatal helyben hagyó határozatával szemben bírósági felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. A Csongrád Megyei Bíróság 2011. január 20-án kelt jogerős ítéletében a keresetet elutasította. Ezt követően az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel élt, melynek nyomán a Kúria a Csongrád Megyei Bíróság jogerős ítéletét hatályában fenntartotta. A Kúria ítéletét 2012. február 6-án kézbesítették.
- [4] Az indítványozó a Kúria ítéletének kézhezvétele után terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, a felülvizsgálati eljárásban hozott ítélet ellen, azt sérelmezve, hogy a Kúria a Csongrád Megyei Bírósághoz hasonlóan, nem vette figyelembe a földhivatali eljárás szabályait, és azáltal, hogy a Szegedi Körzeti Földhivatal a nem jogerős határozat alapján rangsorba vette a kérelmet, gyakorlatilag visszamenőleges hatályú bejegyzés történt. Álláspontja szerint ezzel sérültek az Alaptörvény XIII. cikkében rögzített tulajdonhoz való jog, a XV. cikk (1) bekezdésében kimondott törvény előtti egyenlőség, a XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekez-

- dése, ezen túlmenően az M) cikk (2) bekezdése, R) cikk (2) bekezdése, valamint a 28. cikkben foglaltak.
- [5] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Kúria ítéletének megsemmisítését kérte – a döntéssel felülvizsgált Csongrád Megyei Bíróság ítéletével, valamint a közigazgatási határozatokkal együtt. Az alkotmányjogi panasz 2012. április 6-án érkezett a Szegedi Törvényszékre.
- [6] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását.
- [7] A rendelkezésre álló iratok alapján az Alkotmánybíróság megállapította, az indítványozó azt sérelmezte, hogy a tulajdonát képező ingatlanon a bányaszolgalmi jog bejegyzésére oly módon került sor, hogy a bejegyzés alapjául (akkor még) nem jogerős határozatot csatoltak be. A később jogerőssé vált határozat révén – szerinte – gyakorlatilag visszamenőleges hatályú bejegyzés történt. Ezzel az indítványozó – állítása szerint – elesett az időközben jogszabály-módosítás révén megnyílt kártalanítás lehetőségétől.
- [8] A Kúria a felülvizsgálati kérelem folytán meghozott ítéletében tényként állapította meg, hogy az ingatlan-nyilvántartási eljárásban a kérelmező kérelméhez nem csatolt olyan jogerős határozatot, amely az ingatlan-nyilvántartási bejegyzésre alkalmas lett volna, az ugyanis a jogerőre emelkedési záradék tekintetében hiányos volt. A bejegyzésre az okirat csak később vált alkalmassá, azonban – amint azt a Kúria ítéletében kifejtette – a bejegyzés alapjául szolgáló bírósági határozat csatolása, az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 7. § (1) bekezdése értelmében, elegendő a ranghely megállapításához. A bejegyzés alapjául szolgáló okiratnak egyúttal nem szükséges bejegyzésre alkalmas okiratnak is lenni. A bejegyzésre alkalmaság hiányának pótlására utóbb is lehetőség van. Az ítélet szerint jelen ügyben is ez történt, amikor a kérelmező kérelméhez csatolta nemcsak a bejegyzés alapjául szolgáló eredeti okiratot, hanem utóbb a bejegyzésre alkalmas jogerős határozatot is. A Kúria tehát osztotta a megyei bíróság álláspontját, mely jogszabálysértés hiányában a felperes keresetét elutasította, ezért a Kúria a megyei bíróság ítéletét hatályában fenntartotta.
- [9] A fentiekből megállapítható, hogy az indítványozó a Kúria ítéletének vizsgálatát valójában nem alkotmányossági szempontból kérte, hanem azt kívánta elérni, hogy a ténymegállapítások terén kialakított álláspontot változtassa meg az Alkotmánybíróság. Az Alkotmánybíróságnak azonban az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben

befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Jelen ügyben azonban ilyen alaptörvény-ellenesség nem merült fel.

- [10] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az Abtv. 29. §-ában foglaltakra, valamint az Abtv. 56. § (3) bekezdésére is figyelemmel az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította.

Budapest, 2012. november 12.

Dr. Holló András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2875/2012.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3341/2012. (XI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

A Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 1200.Vh.1525/2011/6. számú végzésével, valamint a Győri Ítéletábla Pkf.IV.26.311/2011/2. számú végzésével összefüggésben, továbbá a helyi önkormányzatok adósságrendezéséről szóló 1996. évi XXV. törvény 25. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó – jogi képviselője útján – alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. és 27. §-át megjelölve kérte elsődlegesen a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság 1200.Vh.1525/2011/6. számú végzésének, valamint az azt helybenhagyó Győri Ítéletábla Pkf.IV.26.311/2011/2. számú végzésének megsemmisítését, másodsorban a helyi önkormányzatok adósságrendezéséről szóló

1996. évi XXV. törvény 25. § (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.

- [3] Az indítványozó a megjelölt végzések és jogszabályhely megsemmisítésére irányuló kérelmét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, a XIII. cikkének, továbbá a 28. cikkének sérelmére alapozta.
- [4] Az Abtv. 52. § (1) bekezdés e) pontja előírja, hogy az indítványnak tartalmaznia kell indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [5] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány nem tartalmaz elégséges indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések és a támadott jogszabályhely miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint az indítvány olyan általánosságokat tartalmaz, amelyek alkalmatlanok az érdemi elbírálásra.
- [6] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapítja, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1) bekezdés e) pontjában foglaltaknak, ezért – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére is – a panaszt befogadását visszautasítja.

Budapest, 2012. november 12.

Dr. Holló András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2970/2012.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3342/2012. (XI. 19.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 35. § (8) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és meg-

semmisítésére, továbbá a Zalaegerszegi Törvényszéken 8.K.21.808/2011. számon folyamatban lévő ügyben történő alkalmazhatóságának kizárására irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó, a Zalaegerszegi Törvényszék bírája az előtte a 6.K.21.808/2011. szám alatt folyamatban lévő ügyben – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján – kezdeményezte az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: OTÉK) 35. § (8) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá a Zalaegerszegi Törvényszéken 8.K.21.808/2011. számon folyamatban lévő ügyben történő alkalmazhatóságának kizárását.
- [2] A Zalaegerszegi Törvényszéken 8.K.21.808/2011. számon folyamatban lévő ügyben a felperes az ingatlanán a lakóházát 1960-ban építette oldalhatáron álló beépítési móddal úgy, hogy a lakóépület északi fala a telek északi határvonalára került. A felperes 2010 novemberében a lakóépületét kívülről 10 cm-es hőszigeteléssel látta el. A szomszéd bejelentése után tartott helyszíni szemlét követően megindult építésügyi hatósági eljárásban a helyi építési hatóság kizárása miatt eljáró kijelölt építési hatóság határozatával kötelezte a felperest a lakóháza északi szomszéd felőli határfalára felhelyezett 10 cm-es hőszigetelés eltávolítására. A felperes fellebbezése alapján a Zala Megyei Kormányhivatal határozatával az elrendelt kötelezettséget fenntartva, annak teljesítési határidejét módosította. A felperes keresetében az alperes Zala Megyei Kormányhivatal jogerős másodfokú közigazgatási határozatának hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra való kötelezését kérte, egyúttal kérelmet terjesztett elő a határozat végrehajtásának felfüggesztése iránt is. A bíróság a 8.K.21.808/2011/2. számú végzésével a jogerős közigazgatási határozat végrehajtását felfüggesztette a per jogerős befejezéséig.
- [3] A felperes jogi képviselője a közigazgatási határozat megtámadása iránti perben indítványozta az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését az OTÉK 35. § (8) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és e rendelkezés perbeli alkalmazhatóságának kizárása végett. A bíróság – egyetértve a felperes indítványával – az OTÉK 35. § (8) bekezdését alaptörvény-ellenesnek véli.
- [4] A bíróság álláspontja szerint az OTÉK 35. § (8) bekezdése az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése és a XX. cikk (1) és (2) bekezdésébe ütközik. A 2002. március 15-e előtt épült épületek esetében még

nem volt követelmény és engedélyezési feltétel a hőtechnikai követelményeknek való megfelelés, ezért az akkor elkészült lakóépületek még hőszigetelés nélkül épültek. Oldalhatáron álló beépítési mód esetén a lakóépület – ahogy a felperes esetében is – kötelezően a telekhatárra került. Napjainkban viszont egyrészt az újonnan létesítendő lakóépületek esetében engedélyezési feltétel a hőszigetelés megvalósítása, másrészt a korábban készült épületeknél is – az emberiség rendelkezésére álló energiaforrások szűkös volta, valamint az energiaárak növekedése miatt – jogos igény a tulajdonosok részéről az épületek korszerű hőszigeteléssel való ellátása. Ez szolgálja egyúttal a testi és lelki egészséghez való jogot, továbbá a környezet védelmét is. A bíróság álláspontja szerint az OTÉK 35. § (8) bekezdése azért alaptörvény-ellenes, mert oldalhatáron (telekhatáron) álló fal esetében a tulajdonos és a szomszéd tulajdonos megegyezésétől, annak hiányában bírósági (szomszédjogi) jogvita kezdeményezésétől, végső soron a tulajdonosok érdekeitől függetlenül korlátozza a tulajdonos rendelkezési jogát, az építésügyi hatóságnak mérlegelés nélküli hatáskört biztosít az egyébként engedélyhez és bejelentéshez sem kötött hőszigetelés eltávolítására vonatkozó kötelezettség előírására. A bíróság véleménye szerint ez a jogszabályi rendelkezés és hatósági hatáskör a józan ész követelményeivel is ellenkezik.

II.

[5] Az Alkotmánybíróság az eljárása során a következő jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe:

[6] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XX. cikk (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.”

[7] 2. Az OTÉK indítvánnyal érintett rendelkezése:

„35. § (8) A 2002. március 15. előtt épült építmény utólagos hőszigetelése és homlokzatburkolása együttesen – az oldalhatáron álló falat kivéve –

az elő-, oldal- és hátsókert méretét, illetőleg utcafrontra kiépített építmény esetében a közterületet legfeljebb 10 cm-rel csökkentheti. A telek beépítettsége ennek megfelelően módosulhat.”

III.

[8] Az indítvány nem megalapozott.

[9] 1. Az indítványozó álláspontja szerint az OTÉK 35. § (8) bekezdése ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, mivel oldalhatáron (telekhatáron) álló fal esetében a tulajdonos és a szomszéd tulajdonos megegyezésétől, annak hiányában bírósági (szomszédjogi) jogvita kezdeményezésétől, végső soron a tulajdonosok érdekeitől függetlenül korlátozza a tulajdonos rendelkezési jogát, az építésügyi hatóságnak mérlegelés nélküli hatáskört biztosít az egyébként engedélyhez és bejelentéshez sem kötött hőszigetelés eltávolítására vonatkozó kötelezettség előírására.

[10] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése alapján mindenkinek joga van a tulajdonhoz és a tulajdon egyben társadalmi felelősséggel is jár. (Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy e társadalmi felelősség körbe tartozik – az Alaptörvényben nevesített egyéb kötelezettségek mellett – a bíróság által az indítványában is hivatkozott, az emberiség rendelkezésére álló energiaforrások szűkös volta miatti környezet védelme is.) Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése a tulajdonhoz való jog alkotmányos biztosítására vonatkozik.

[11] Az Alkotmánybíróság több határozatában kifejtette – először a 7/1991. (II. 28.) AB határozatban –, hogy „a tulajdonhoz való jog – az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata alapján – alapvető jog, amely azonban nem korlátlan. A tulajdonosnak joga gyakorlása során tekintettel kell lennie mások jogaira és jogos érdekére. A tulajdonhoz való jog tehát korlátozható, a korlátozás azonban akkor alkotmányos, ha az másik jog védelme vagy érvényesülése, illetve valamely alkotmányos cél érdekében történik, mely más módon nem érhető el, továbbá ha a korlátozás arányban áll az elérni kívánt cél fontosságával.” [49/2007. (VII. 3.) AB határozat, ABH 2007, 967, 976.]

[12] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben úgy ítélte meg, hogy az emberiség rendelkezésére álló energiaforrások szűkös volta miatti energiatakarékosság egyik eszközüül szolgáló, az OTÉK 35. § (8) bekezdésében szabályozott módon történő építmények utólagos hőszigetelése és homlokzatburkolása olyan, alkotmányos védelmet igénylő közérdeket szolgál, amely a tulajdonjog korlátozásának elfogadható indoka lehet.

- [13] Ezt követően az Alkotmánybíróság az indítványnak az OTÉK 35. § (8) bekezdése kapcsán az építésügyi hatósági hatáskör biztosítására vonatkozó elemét vizsgálta. Az Alkotmánybíróság a 165/2011. (XII. 20.) AB határozatában megállapította, hogy a hatósági eljárások a közhatalom birtokában lévő állami szerv által folytatott, célhoz kötött, vizsgálati jellegű eljárások (ABH 2011, 478, 520.). Az építésügyi hatósági eljárás is a közhatalom birtokában lévő állami szerv által folytatott, célhoz kötött, vizsgálati jellegű eljárás. Az OTÉK 35. § (8) bekezdése azonban – a bíróság álláspontjával ellentétben – nem közigazgatási (építésügyi) hatósági hatáskört telepítő jogszabályi rendelkezés.
- [14] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal összefüggésben az OTÉK 35. § (8) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, továbbá a Zalaegerszegi Törvényszéken 8.K.21.808/2011. számon folyamatban lévő ügyben történő alkalmazhatóságának kizárására irányuló indítványt elutasította.
- [15] 2. Az indítványozó hivatkozott még az Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdésében meghatározott testi és lelki egészséghez való jog, valamint környezet védelme és az OTÉK 35. § (8) bekezdése – eljáró bíróság által vélt – ellentétére is. Mint ahogy a bíróság indítványában is kifejtette, a tulajdonosok részéről a testi és lelki egészséghez való jogot és a környezet védelmét szolgálja az épületek korszerű hőszigeteléssel való ellátása. Az OTÉK 35. § (8) bekezdésének rendelkezése se nem tiltja, se nem akadályozza e jogos igény érvényesíthetőségét, hanem elősegíti azt, lehetővé téve, hogy a 2002. március 15. előtt épült építmény utólagos hőszigetelése és homlokzatburkolása együttesen – az oldalhatáron álló falat kivéve – az elő-, oldal- és hátsókeret méretét, illetőleg utcafrontra kiépített építmény esetében a közterületet legfeljebb 10 cm-rel csökkentheti, és a telek beépítettsége ennek megfelelően módosulhat. Az OTÉK hivatkozott rendelkezése – figyelemmel az 1. pontban kifejtettek is – nem biztosít az építésügyi hatóságnak az Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdésében foglaltakkal összefüggésben sem olyan mérlegelés nélküli hatáskört, amely alapján az építésügyi hatóság az engedélyhez és bejelentéshez sem kötött hőszigetelés eltávolítására vonatkozó kötelezettséget lenne köteles előírni. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt e tekintetben is alaptörvény-ellenesség hiánya miatt elutasította.

Budapest, 2012. november 12.

Dr. Holló András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/2391/2012.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3343/2012. (XI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Pfv.III.20.013/2012/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi képviselője útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára hivatkozva – 2012. július 27-én benyújtott indítványában – a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Pfv.III.20.013/2012/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság utasítsa az első vagy a másodfokon eljáró bíróságot a kérelem tárgyában új eljárás lefolytatására, illetve új határozat meghozatalára.
- [3] Az indítványozó felperes – a Somogy Megyei Bíróság előtt 23.P.22.100/2010. szám alatt indított perében – az önkormányzatot, mint I. r. alperest, és az önkormányzattal szerződést kötő háziorvost, mint II. r. alperest egyetemlegesen 10 000 000 Ft kártérítés megfizetésére kérte kötelezni. Álláspontja szerint az alperesek jogellenes magatartása okozati összefüggésben van azzal, hogy a praxisa elértéktelenedett, és az önkormányzattal való szerződés hiányában a háziorvosi tevékenységét nem gyakorolhatja.
- [4] A keresetet a Somogy Megyei Bíróság 23.P.22.100/2010./10. szám alatt hozott ítéletében elutasította. Megállapította, hogy az I. r. alperes jogszerűen járt el, amikor a szerződéstervezetet megküldte az indítványozónak. Megállapította a bíróság, hogy a felperesnek a praxisjoga alapján módjában

állt volna az ajánlat elfogadása esetén a háziiorvosi feladatokat ellátni annak ellenére is, hogy az I. r. alperes a II. r. alperes pályázatát fogadta el, és vele kívánt szerződést kötni. Helyesen hivatkoztak az alperesek arra, hogy nem róható terhükre az a körülmény, hogy a felperes az ajánlatot nem fogadta el. A Pécsi Ítéltábla Pf.I.20334/2011/4. számú ítéletével – a perköltségben marasztalás kivételével – a bíróság ítéletét helybenhagyta.

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3281/2012.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3344/2012. (XI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.20.557/2011/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [5] Felülvizsgálati kérelem folytán a Kúria Pfv.III.20.013/2012/6. szám alatt hozott ítéletében a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Ezzel az ítélettel szemben nyújtott be alkotmányjogi panaszt az indítványozó az Abtv. 27. §-ára hivatkozással, mert álláspontja szerint az ítélet az Alaptörvény XII. és XIII. cikkében foglalt alapjogait sérti.
- [6] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [7] Az alkotmányjogi panasz vizsgálata alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az nem felel meg a befogadhatóság követelményeinek.
- [8] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [9] Az indítványozó véleménye szerint a Kúria döntése azért sérti az Alaptörvény XII. és XIII. cikkében megfogalmazott alapvető jogait, mert a bíróság tévesen mérlegelte a bizonyítékokat. Az indítvány az ítélet jogértelmezését vitatja, nem tartalmaz alapjogi okfejtést, lényegében a kifogásolt ítélet és az azt megelőző bírósági eljárás felülbírálatára, a bizonyítékok újbóli mérlegelésére irányul.
- [10] Az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybíróság a bírói ítéletnek az Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja. „Az Alkotmánybíróságnak ez a hatásköre nem terjed ki a bizonyítás eredményének megállapítása során végzett bírói mérlegelés felülvizsgálatára.” {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]} Az indítványozó a Kúria ítéletének érdemével kapcsolatosan nem állított a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, és nem vetett fel alapvető jelentőségű alkotmányjogi kérdést.
- [11] Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

- [1] 1. A jogi szakvizsgával rendelkező indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára hivatkozva 2012. június 4-én alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria Pfv.III.20.557/2011/4. számú ítéletével szemben, annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó szerint az ítélet ellentétes a jogállamiságot és azon belül a jogbiztonságot garantáló B) cikk (1) bekezdésével, a tulajdonhoz való jogot biztosító XIII. cikk (1) bekezdésével, továbbá a jogorvoslathoz való jogról rendelkező XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz nem fogadható be, mert nem felel meg az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt azon feltételnek, miszerint alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Az indítványból megállapítható, hogy a panaszos tartalmilag nem a Kúria Pfv.III.20.557/2011/4. számú ítéletét sérelmezi, mely egy, bírósági jogkörben okozott kár megtérítésére irányuló kereset tárgyában született ítélettel, nevezetesen a Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.20.682/2010/5. számú ítéletével szemben benyújtott felülvizsgálati kérelem elutasításáról és a jogerős döntés helybenhagyásáról rendelkezett; a sérelmezett döntés tartalmilag a Fővárosi Ítéltábla 16.Gpkf.43.143/2008/2. számú, 2008. január 31-én meghozott végzése, mellyel szemben az in-

Budapest, 2012. november 12.

Dr. Holló András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

dítvány benyújtásának időpontjában, 2012. június 4-én a panasz benyújtási határideje lejárt, illetve azzal szemben az ítélet meghozatala idején hatályos jogszabályok szerint nem is volt alkotmányjogi panasz benyújtható.

- [3] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.20.557/2011/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Abtv. 64. § d) pontja, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2012. november 12.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér alkotmánybíró
párhuzamos indokolása

- [4] A végzés rendelkező részével egyetértek.
- [5] Álláspontom szerint az alkotmányjogi panasz visszautasítását azonban nem az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja (érintettség hiánya) alapozza meg, hanem az Abtv. 52. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt tartalmi feltétel nem teljesült.
- [6] Nem értek egyet az indokolás 2. pontjában foglalt értelmezéssel sem, amely szerint az alkotmányjogi panasz tartalmilag nem a Kúria rendelkező részben megjelölt ítéletének alaptörvény-ellenessége megállapítására, hanem egy korábban meghozott bírósági végzés ellen irányult, ezért azt az indítványozó elkésztetten nyújtotta be, illetőleg alkotmányjogi panasz előterjesztésére e bírósági határozat meghozatala idején nem is volt jogosultsága.
- [7] Az indítványozó egyértelműen a Kúria ítéletét jelölte meg a panasz tárgyául („III. fokú ítéletként”), amelyben a Kúria a Fővárosi Törvényszék alperes ellen bírósági jogkörben okozott kár megfizetése iránti, a Ptk. 349. § (3) bekezdésére alapított keresetet elutasító jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az Abtv. 27. §-ára alapított panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdésében megjelölt, hatvan napos határidőn belül nyújtotta be. Kéréلمe „másodlagosan”, „harmadlagosan” és „negyedlegesen” valamennyi, a felülvizsgálat tárgyát képező ítélet, illetőleg ezen eljárást megelőző bírósági eljárásokban hozott határozatok megsemmisítésére is irányult.
- [8] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése tartalmazza az indítvánnyal szemben támasztott formai követelménye-

ket. Az indítvány nem felel meg az e) pontban foglaltaknak, mert azon kívül, hogy az indítványozó nem értett egyet a Kúria döntésével – amelyben nem adott helyt a felülvizsgálati kérelmének –, illetőleg annak indokolásával – a tényállással és a következtetéssel –, nem tartalmaz arra vonatkozóan értékelhető érvelést, hogy a kifogásolt ítélet miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, illetőleg az indokolás részben a korábbi eljárásokban hozott határozatokkal áll összefüggésben.

- [9] Erre figyelemmel lett volna helye az Abtv. 64. § d) pontja szerint a panasz visszautasításának, arra tekintettel pedig, hogy az indítványozó az eljárás felperese volt, érintettségének hiánya nem állapítható meg.

Budapest, 2012. november 12.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3025/2012.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3345/2012. (XI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Munkaügyi Bíróság 5.Mpk.50004/2012/8. sorszámú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi képviselője útján 2012. május 22-én alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozó Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában a Pécsi Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: Bíróság) 5.Mpk.50004/2012/8. sorszámú végzésének megsemmisítését kérte.
- [3] 2009 júliusában a panaszos olyan – nem a munkavédelmi követelményeknek megfelelő – körfűrész

- munkagépet helyezett üzembe, melyet kizárólag faipari gépmunkás szakképesítésű személy kezelhetett volna. 2009. július 23-án egy kőműves szakképesítésű betanított munkás, aki az orvosi alkalmassági szakvélemény alapján balesetveszélyes munkakörülmények között nem dolgozhatott volna, négy ujját csonkolta. A balesettel összefüggésben a Dél-dunántúli Munkavédelmi Felügyelőség több határozatot hozott, közöttük a balesetről készült jegyzőkönyv benyújtásával kapcsolatban. A panaszos többször elkésve, illetve nem a jogszabályoknak megfelelően tett eleget a baleseti jegyzőkönyvre vonatkozó végzésben foglaltaknak, melynek következtében a Baranya Megyei Kormányhivatal Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szerve Munkavédelmi Felügyelősége eljárásí bírság megfizetésére kötelezte.
- [4] A támadott végzésben a Bíróság elutasította a panaszos bírságokkal kapcsolatos közigazgatási határozatok felülvizsgálata iránti kérelmeit.
- [5] A panaszos indítványában kifogásolja, hogy a megsemmisíteni kívánt végzés alapjául szolgáló 4665-21/2009-3102. sorszámú határozat rendelkező része nem tartalmaz cselekmény végrehajtására való kötelezést.
- [6] Az érintett határozat rendelkező részéből – nyilvánvaló elírás folytán – kimaradt ugyanis a „munkabaleseti jegyzőkönyv” szó, így a mondatot összeolvasva – a panaszos olvasatában – arra lehet következtetni, hogy az indítványozó kötelezettsége a munkabaleset kivizsgálása és annak a felügyelőségre való megküldése volt.
- [7] Az indítványozó kifogásolja azt is, hogy a támadott végzés nem határozott a 420-15/2011-3102. számú határozattal összefüggésben beterjesztett felülvizsgálati kérelme tárgyában. Ezen felül pedig sérelmezi, hogy a végzés nem tartalmaz megfelelő indokolást, mert az csupán a korábbi eljárások ismertetésére terjed ki.
- [8] A panaszos szerint a bírói döntés következtében sérül az Alaptörvény B) cikke, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) bekezdése, valamint a 28. cikke.
- [9] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben ezért mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 26–27. §-aiban és az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt feltételeket az alkotmányjogi panasz kimeríti-e.
- [10] 3. Az Abtv. 29. §-a szerint az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén szükséges befogadni.
- [11] 3.1. Az Alkotmánybíróság számos határozatában állást foglalt az elíráson alapuló nyelvtani hibák vonatkozásában. Ezzel összefüggésben rámutatott arra, hogy nem feladata az „elíráson alapuló nyelvtani hibák”, a „megfogalmazás nyelvtani és stílusi helyességének megítélése”. [56/1992. (XI. 4.) AB határozat, ABH 1992, 401, 404.; 682/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 764, 767.] A 4665-21/2009-3102. sorszámú határozat rendelkező részének nyelvtani hibája nyilvánvaló elíráson alapult, tehát a panaszos erre vonatkozó kifogása alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetett fel, bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet nem tartalmazott.
- [12] 3.2. Az indítványozó vitatta továbbá, hogy a Bíróság nem tett eleget az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe foglalt indokolási kötelezettségének, amikor nem jelölte meg, miért utasította el a panaszos kérelmét és nem ismertette az elutasítás indokaként felhívott jogszabályhely szövegét sem. Kifogásolta azt is, hogy a felülvizsgálati eljárásban a támadott végzésben a Bíróság nem bírálta el a 420-15/2011-3102. számú határozattal összefüggésben beterjesztett felülvizsgálati kérelmét.
- [13] Az Alaptörvény felhívott rendelkezése törvényre utalja az indokolási kötelezettség részletes szabályainak megállapítását. A Pp. ennek megfelelően részletesen rendelkezik az indokolás szabályairól, és kivételes lehetőségként a 222. § (1) bekezdésének utolsó tagmondatában akként szabályoz, hogy „megindokolni csak olyan végzést kell, amely külön fellebbezéssel megtámadható.” Jelen esetben tehát a Bíróság – az Alaptörvénnyel összhangban lévő szabályozás alapján – nem volt köteles döntését megindokolni.
- [14] A Bíróság megsemmisíteni kívánt végzésének rendelkező része úgy szól, hogy azt „közigazgatási határozatok felülvizsgálata iránti peren kívüli ügyben” hozta meg. Az indokolás pedig a tényállás ismertetésénél kitért arra a kérelemre, amely a panaszos szerint nem került elbírálásra. A végzés az indokolás elhagyásának lehetősége mellett is tartalmazott indokolást, amely utalt 420-15/2011-3102. számú határozattal összefüggésben beterjesztett felülvizsgálati kérelemre is, így nem megalapozott az állítás, hogy a Bíróság az érintett kérelmet nem bírálta el.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz az Abtv. 29. §-ában előírt olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely érdemi alkotmánybírói eljárásra okot adhatna. Az Alkotmánybíróság nem észlelt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet sem. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz vizsgálatának eredményeként megállapította, hogy az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában támasztott követelménynek, ezért nem fogadható be.

- [16] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 56. § (2) bekezdésére is figyelemmel – az Alkotmánybíróság Ügyrendje 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2012. november 12.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2969/2012.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3346/2012. (XI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Ítéltábla Bf.I.114/2012/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Pécsi Ítéltábla Bf.I.114/2012/2. számú végzése alaptörvény-ellenességét és azt semmisítse meg.
- [3] Az indítványozó a Siófoki Körzeti Földhivatalhoz intézett kérelmében telekhatár kiigazítását kérte. A Földhivatal osztályvezetője a kérelmet elutasította, ezért az indítványozó ellene pótmagánvádlóként büntetőeljárás megindítását kezdeményezte hivatali visszaélés büntette miatt. Az elsőfokú eljárás a Kaposvári Törvényszék eljárást megszüntető végzésével zárult, mivel a vád tárgyává tett cselekmény nem büncselekmény. Az indítványozó a vég-

zés ellen fellebbezést nyújtott be. A másodfokon eljáró Pécsi Ítéltábla az elsőfokon hozott végzést helybenhagyta. A panaszos ezen végzést támadja beadványában. Az indítványozó kifogásolja, hogy a támadott végzés megszüntette az eljárást. Meglátása szerint a hivatali visszaéléssel vádolt osztályvezető „büntetőjogot sértő módon” utasította el a kérelmét, mellyel jogtalan hátrányt okozott, így büncselekményt követett el. Ezáltal a megsemmisíteni kívánt végzés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, valamint az R) cikk (1) és (2) bekezdését. Az indítványozó az Alkotmánybíróság hiánypótlási felhívására válaszolva továbbra is a jogállamiság elvének sérelmére hivatkozott, valamint hozzáfűzte, hogy a Siófoki Körzeti Földhivatal osztályvezetőjének cselekménye, illetve annak büntetlenül maradása sérti az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt tulajdonhoz való jogát.

- [4] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben ezért mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 26–27. §-aiban és az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt feltételeket az alkotmányjogi panasz kimeríti-e.
- [5] 3. Az Abtv. 29. §-a szerint az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén szükséges befogadni.
- [6] Az indítvány – bár több alaptörvényi rendelkezést is megjelöl – indokolást kizárólag a B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság követelményének sérelme tekintetében tartalmaz.
- [7] Az Alkotmánybíróság a 2011. december 31. napjáig hatályos Alkotmány alapján a jogbiztonság követelményének sérelmére való hivatkozást alapvetően két esetben, a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetén vizsgálta (összefoglalóan: 1140/D/2006. AB végzés, ABH 2008, 3578, 3580.), arra tekintettel, hogy az Alaptörvény jogbiztonság elvét deklaráló rendelkezése nem alapjog. Ezt gyakorlatot az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépését követően is fenntartja [3268/2012. (X. 4.) AB végzés]. Jelen indítvány azonban nem a kivételes esetekre való hivatkozással állítja a jogbiztonság sérelmét, hanem azt kifogásolja, hogy a Pécsi Ítéltábla helybenhagyta a Kaposvári Törvényszék büntetőeljárást megszüntető végzését.
- [8] Az indítványozó a fent kialakult alkotmánybírósági gyakorlat alapján a jogbiztonság sérelmének megállapítását önmagában a ránézve kedvezőtlen ítéleti döntés miatt nem kérheti.
- [9] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz az Abtv. 29. §-ában előírt olyan alapvető alkotmányjogi je-

lentőségű kérdést, amely érdemi alkotmánybírói eljárásra okot adhatna. Az Alkotmánybíróság nem észlelt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet sem. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz vizsgálatának eredményeként megállapította, hogy az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában támasztott követelménynek, ezért nem fogadható be.

- [10] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 56. § (2) bekezdésére is figyelemmel – az Alkotmánybíróság Ügyrendje 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2012. november 12.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3022/2012.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3347/2012. (XI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.22.399/2011/6. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.22.399/2011/6. számú közbenső ítéletének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt.

- [3] Az indítványozó – az alapper I. rendű alperese – ellen kártérítés iránt indított pert egy magánszemély felperes. A keresetlevelét azzal indokolta, hogy az alperesek biztatási kár (Ptk. 6. §) megfizetésére kötelesek, tekintettel arra, hogy a felperes az előző munkahelyén felmondott és ezt követően az I. rendű alperes előzetes ígérete ellenére a felperessel nem kötött munkaszerződést. Az első fokú bíróság a jogalapról döntő közbenső ítéletében a felperes keresetének helyt adott, a másodfokú bíróság viszont a kereseti kérelmet elutasította. Ezt követően a Kúria mint felülvizsgálati bíróság a jogerős másodfokú részítéletet hatályon kívül helyezte és az első fokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyta. Az ügyben eljáró bíróságok eltérően értékelték a felperes magatartását, és míg az első fokú bíróság és a Kúria a felperes oldalán önhibát nem állapított meg, addig a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy a felperes oldalán felmerült önhiba vezetett a munkaszerződés létre nem jöttéhez.

- [4] Az I. rendű alperes – indítványozó – alkotmányjogi panaszában a jogbiztonság [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] és a tisztességes gazdasági verseny követelményének [Alaptörvény M) cikk (2) bekezdés], valamint a tisztességes eljáráshoz való jognak (Alaptörvény XXVIII. cikk) a megsértését állította. Az Alaptörvény megsértésének az indokát abban látta az indítványozó, hogy a bíróságok a felperes magatartását nem azonosan ítélték meg. Álláspontja szerint az, hogy a Kúria a felperes magatartását nem minősítette önhibának, „iratellenes és kirívóan okszerűtlen mérlegelés”-nek tekinthető. Az indítványozó azt állította, hogy a jogviszony létrejöttét megelőzően a felperes és a leendő munkáltatója közötti „munkakapcsolaton túlmutató kommunikáció” nem volt összeegyeztethető az indítványozó szervezet „működését meghatározó sztenderdekkel”. Az azonban, hogy a felperes inadekvát magatartása esetén az alperesnek figyelmeztetnie kellett volna, hogy a „megbízási szerződésnek megfelelően viselkedjék” (noha szerződést egymással még nem kötöttek) a „tisztes verseny támogatás mellett gazdaság melletti alapvetés tézise alatt nem fogadható el”, ami miatt a közbenső ítélet – az indítványozó szerint – sérti a tisztességes gazdasági verseny alaptörvényi követelményét is.

- [5] 2. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem fogadható be. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Jelen közbenső ítéletben ilyen, az ügyet érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség nincs, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést az indítvány nem vet fel.

- semmisség megállapítása következtében (azaz amiatt, hogy az indítványozó a közös cég tagja maradt) a többi kereseti kérelem okafogyottá vált.
- [4] Az indítványozó ellenfele ezután keresetet indított a választottbíróság előtt az indítványozó tulajdonában álló üzletrész megszerzése végett, az indítványozó pedig viszontkeresetet terjesztett elő. A választottbíróság Vb/08279. számú ítéletében megállapította, hogy a társasági szerződésbe foglalt megállapodásnak a kizárólagos magyarországi forgalmazásra vonatkozó rendelkezése sérti az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó Szerződés (a továbbiakban: EK Szerződés) 81. cikkét, ezért semmis, a keresetet és a viszontkeresetet elutasította.
- [5] Az indítványozó a választottbíróság második ítéletének érvénytelenítése végett keresetet indított. Arra hivatkozott, hogy a második választottbírósági ítéletben ítélt dologról döntöttek, ezért közrendbe ütközik. Közrendbe ütközésre hivatkozott amiatt is, hogy a választottbíróság helytelenül alkalmazta az EK Szerződés 81. cikkét, mert nem végezte el azokat a vizsgálatokat, amelyek alapján a megállapodás semmisségét meg lehetett volna állapítani. Sérrelmezte, hogy a választottbíróság visszaható hatállyal, azaz a csatlakozást megelőző időre alkalmazta a közösségi versenyjogot, illetve, mert nem volt lehetősége ténybeli és jogi érveit előadnia a választottbírósági eljárásban. A Tatabányai Törvényszék – a Legfelsőbb Bíróság által elrendelt megismételt eljárásban – az összes kereseti kérelmet elutasította (9.G.40.083/2011/20. számú ítélet). Az ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel élt, a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta (Gfv.X.30.094/2012/7. számú ítélet).
- [6] Az utóbb semmisnek tekintett vételi jog gyakorlását követően a közös cég társasági szerződését a tagok úgy módosították, hogy törölték belőle az indítványozót megillető kizárólagos forgalmazási jogot. Az indítványozó – tagsági jogainak helyreállítását követően – törvényességi felügyeleti eljárást indított amiatt, hogy a társasági szerződés nem tartalmazza a külön tagsági jogaira vonatkozó kikötéseket. A Komárom-Esztergom Megyei Bíróság mint cégbíróság elutasította a kérelmet, a Győri Ítéltábla alkotmányjogi panasszal támadott végzésében az elsőfokú végzést helyben hagyta. Az ítéltábla kifejtette, hogy az indítványozó létesítő okirat módosítása érvénytelenségének megállapítása iránti pert indíthatott volna, ez a per pedig megelőzi a törvényességi felügyeleti eljárást, azaz cégtörvényességi hatáskör hiányában nem volt helye a törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatásának.
- [7] Az indítványozó az ítéletek megsemmisítését azért kérte, mert azok álláspontja szerint sértik az Alaptörvény jogállamiságot deklaráló B) cikk (1) bekezdését, az uniós jogra vonatkozó E) cikk (3) bekezdését, valamint a tisztességes eljárást biztosító XXVIII. cikk (1) bekezdését. Lényegében azt kifogásolta, mint amit a választottbírósági ítélet érvénytelenítése iránti perben: a visszaható hatályú jogalkalmazást, a közösségi versenyjog nem megfelelő alkalmazását, az ítélt dolog megsértését, és azt, hogy nem volt alkalma előterjeszteni jogi és ténybeli érveit a választottbírósági eljárásban. A Győri Ítéltábla végzése az indítványozó érvelése alapján ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, mivel a végzés elzárta őt a bírósághoz fordulástól, miután nem volt figyelemmel arra, hogy a társasági szerződés módosítása időpontjának Céggazdasági Közösséget létrehozó Szerződés (a továbbiakban: EK Szerződés) 81. cikkét, ezért semmis, a keresetet és a viszontkeresetet elutasította.
- [8] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [9] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az alkotmányjogi panaszok e feltételnek nem felelnek meg.
- [10] 2.1. A közösségi versenyjogszabályoknak a magyar jog alapján a magyar Gazdasági Versenyhivatal (a továbbiakban: GVH) és a magyar bíróságok előtti eljárásokban való érvényesüléséről már jóval taggá válásunk előtt törvényekbe foglalt nemzetközi szerződések rendelkeztek. Az 1994. évi I. törvénnyel kihirdetett, a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai között társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás 62. cikk (1) bekezdés (i) és (ii) pontjai, valamint (2) bekezdése a közösségi versenyjogszabályoknak a hazai jogban és eljárásokban való, meghatározott kritériumok alapján, azokra hivatkozásokkal történő értelmezését és alkalmazását Magyarország nemzetközi kötelezettségévé tette. E kötelezettségek végrehajtására jött létre a Társulási Tanács 2002. január 29-i 1/02. számú határozata, amelyet a 2002. évi X. törvény hirdetett ki. A 2. cikk szerint az Európai Megállapodás az előzőekben hivatkozott rendelkezése szerinti minden magatartást az e határozathoz csatolt mellékletben előírt rendelkezésekkel összhangban kell elbírálni. A mellékletekbe foglalt kritériumok lényegében szó szerint beültetik a magyar anyagi jogszabályok közé az elsődleges közösségi jog rendelkezéseit, így az EK Szerződés 81. cikkét, és meghatározzák a másodlagos közösségi jogszabályok alapvető elvei és szabályai alapján azokat a kritériumokat,

kat, amelyeket a GVH-nak és a bíróságainknak érvényesíteniük kell. A 2002. évi X. törvény 2002. április 1. óta (tehát a csatlakozásunkat és az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló, a jogvita forgalmazási jogról rendelkező társasági szerződést megelőző időponttól kezdődően) alkalmazandó volt.

[11] Az itt elmondottak szerint az ügyben visszaható hatályú ítélekről fogalmilag sem lehetett szó. 2002. április 1. után a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés következtében a közösségi versenyjog magyar jog alapján, magyar hatóság előtt való alkalmazása kötelező volt. A közösségi versenyjog nem megfelelő alkalmazására vonatkozó indítványi állításoknak ugyanakkor – az alkotmányos jog sérelmének hiányára tekintettel – nincs alkotmánybírói összefüggése, az Alkotmánybíróságnak ez esetben nincs hatásköre a választottbírói ítélet tartalmi felülvizsgálatára.

[12] 2.2. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ítélt dologról a második választottbírói ítéletben nem döntöttek. Miként az a Kúria ítéletéből, valamint a Legfelsőbb Bíróságnak az eljárás megismétlésére kötelező végzéséből is kiderül, az első eljárásban a választottbíró nem foglalkozott azzal, hogy a kizárólagos forgalmazási jogra vonatkozó megállapodás sérti-e az EK Szerződést. Az első eljárásban – a vételi jogra vonatkozó megállapodás semmisségének megállapításán túl – az egyéb felperesi kereseti kérelmekről azok okafogyottsága miatt a választottbíró érdemben nem döntött, így ezzel összefüggésben Alaptörvényben biztosított jog sérelme sem merülhet fel.

[13] 2.3. Az esetleges „tiszteletlen” választottbírói eljárás tényének, vagy annak cáfolatának vizsgálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. A választottbírói eljárásokkal szembeni rendes bírósági eljárásban jogerős ítéletet hozó Tatabányai Törvényszék, illetve a felülvizsgálati eljárásban a végső ítélettel döntő Kúria lett volna jogosult olyan eljárási szabálytalanságok megállapítására, amelyek a tisztességes eljárás sérelmének alkotmánybírói megállapítását lehetővé tennék. A szóban forgó rendes bíróságok ítéleteiben azonban ilyen adatok nincsenek, arra következtetés sem vonható le.

[14] 2.4. A Győri Ítéletábra végzése elleni panasz sem fogadható be, mert ez sem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelménynek. A bíróság a jogszabályok értelmezése nyomán jutott arra a következtetésre, hogy abban a kérdésben, amit az indítványozó a törvényességi felülvizsgálati kérelmében kifogásolt, nincs helye cégtörvényességi eljárásnak, hanem az igényt perben kell érvényesíteni. Az, hogy az indítványozó állítása szerint így elzárták a

bírósági úttól, lényegében a közzététel elmaradásával függ össze, és nem azzal, hogy a kérdésben nincs helye cégtörvényességi eljárásnak. Nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, hogy a peres eljárás megindításának lehetőségétől az indítványozó a támadott végzésen kívüli okból esett el.

[15] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Tatabányai Törvényszék és a Kúria ítéletei, valamint a Győri Ítéletábra végzése ellen előterjesztett alkotmányjogi panaszokat az Abtv. 56. § (3) bekezdése és az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2012. november 13.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k., Dr. Lenkócs Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k., Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV/2653/2012.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3349/2012. (XI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a Csongrád Megyei Bíróság 5.K.21.026/2009/61. számú, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.22.399/2011/6. számú ítéletei alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti valódi alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Csongrád Megyei Bíróság 5.K.21.026/2009/61. számú, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság

Pfv.IV.22.399/2011/6. számú ítéleteinek alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.

- [2] 2. Az indítványozó – az alapper felperese – 2/3-ad arányú tulajdonát képezte egy makói, 2 ha 8417 m² térmértékű, szántó művelési ágú és hasznosítású ingatlan. Tekintettel arra, hogy az ingatlan egy része a fejlesztés alatt álló M43-as autópálya nyomvonalába esett, az ingatlant az eljárásban I. rendű alperesként szereplő Csongrád Megyei Kormányhivatal megosztotta és az így létrejött kisebb ingatlan (1 ha 1345 m² nagyságú) 2/3-ad részét „közlekedési infrastruktúra fejlesztése közérdekű célra” kisajátította és tehermentesen a Magyar Állam tulajdonába adta. Ezzel egyidejűleg a kisajátított ingatlanért 2 307 000 Ft kártalanítást, míg a megmaradó ingatlanban bekövetkezett értékvesztés ellentételezéseként 278 000 Ft. kártalanítást állapított meg, melynek megfizetésére a per II. rendű alperesét, a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.-t kötelezte.
- [3] Ezt követően terjesztette elő az indítványozó az álláspontja szerint jogszabálysértő közigazgatási határozat felülvizsgálatára irányuló keresetét, melyet arra alapított, hogy a kártalanítás mértéke törvénytelenül alacsony, valamint azt is sérelmezte, hogy a visszamaradó ingatlanrész a kisajátítás következtében semmilyen úton nem közelíthető meg. Álláspontja szerint a közhiteles ingatlan-nyilvántartástól elérően a valóságban nem létezik a térképen egyébként feltüntetett közút, erre tekintettel további 200 000 000 Ft + áfa megfizetésére kérte kötelezni a II. rendű alperest. Végül azt is előadta, hogy a kisajátított területen birtok-, illetve tanyaközpontot kívánt létrehozni, melyre azonban elvi építési engedélyt sem kapott, tekintettel arra, hogy az I. rendű alperes a kérelem előterjesztését megelőzően a kisajátítási eljárást már megindította.
- [4] A bíróság a felperes keresetét teljes egészében elutasította. Indokolt ítéletében megállapította, hogy a közigazgatási eljárás során eljáró szakértő és a bírósági szakban kirendelt igazságügyi szakértő lényegében azonos összegben állapították meg a kártalanítás és az értékcsökkenés összegét. Azt a 200 millió Ft. kártalanítás megfizetésére irányuló felperesi kereseti kérelmet is elutasította a bíróság, miszerint a kisajátítás következtében a fennmaradó ingatlan közúton, illetve magánúton nem közelíthető meg. A bíróság kifejtette, hogy a közhiteles ingatlan-nyilvántartásban a közút be van jegyezve, attól elkülönülő kérdés, hogy az a valóságban is létezik-e, illetve egy másik polgári jogvitára tartozó kérdés, hogy ha ilyen út nem létezik, akkor azt ki, milyen módon és mikor készíti el. Ennek megfelelően a felperes keresetét a megyei bíróság elutasította. Az ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria a megyei bíróság ítéletét hatályában fenntartotta. Ezen megyei bírósági és kúriai ítéletek ellen élt az indítványozó a jelen ügy tárgyát képező alkotmányjogi panasszal, melyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, az M) cikk (1) bekezdésének, az R) cikk (2) és (3) bekezdéseinek, az I. cikk (1)–(3) bekezdéseinek, továbbá a XII. cikk (1) bekezdésének, a XIII. cikk (1) és (2) bekezdéseinek, a XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint a 28. cikkének a sérelmét állította.
- [5] 3. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem fogadható be. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Jelen ítéletben ilyen, az ügyet érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség nincs, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést az indítvány nem vet fel.
- [6] Az indítványozó alkotmányjogi panasza lényegében a kifogásolt ítéletek, és az azt megelőző közigazgatási eljárás felülbírlatára, és a bizonyítékok újbóli mérlegelésére irányul. Az indítványozó valódi célja a Kúria ítéletének nem alkotmányossági szempontú, hanem ténykérdésekben való felülvizsgálata és megváltoztatása. Az indítványozó arra törekszik, hogy az Alkotmánybíróság a Kúria által eldöntött ténykérdéseket mintegy harmadfokú bírósággént vizsgálja felül és a megyei bíróság, valamint a Kúria álláspontjától eltérően értékelje. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség esetén. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára azonban nem rendelkezik hatáskörrel. A kisajátításról szóló közigazgatási határozat egyfelől az indítványozó tulajdonában álló telek megosztásáról, másfelől az egyik földrészletnek a Magyar Állam tulajdonába adásáról, harmadrészt pedig az indítványozó tulajdonában maradó földrészlettel kapcsolatos kártalanítás (értékcsökkenés) megfizetéséről rendelkezik. Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy igazságügyi szakértőt mind a közigazgatási határozat meghozatala előtt, mind pedig a rendes bírósági eljárásban igénybe vettek, akik a fennmaradó ingatlan értékcsökkenését (amely az út hiányából, illetve az ingatlan megközelítésének hátrányos megváltozásából fakadt) lényegében egyező összegben állapították meg. A megyei bíróság ítélete pedig kiemelte, hogy az a kérdés, miszerint a kisajátítási eljárást követően a kisajátítást kérő vállalkozás-e közút vagy magánút megépítését, illetve, hogy ez az út milyen minőségű legyen, az egy másik, jelen eljárástól elkülönülő, polgári jogi természetű el-

járás tárgya. Lényegében emiatt utasította el mind a megyei bíróság, mind pedig a Kúria az indítványozónak az új út megépítésével kapcsolatos mintegy 200 millió Ft + Áfa összegre vonatkozó kártérítési igényét. Az indítványozó sem a Kúria eljárásával, sem a megyei bírósági ítélet érdemével kapcsolatosan nem állított olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni [hasonlóan döntött az Alkotmánybíróság a 3231/2012. (IX. 28.) AB végzésben].

- [7] 4. Mivel a Csongrád Megyei Bíróság 5.K.21.026/2009/61. számú, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.22.399/2011/6. számú ítéleteivel összefüggésben az Abtv. 29. §-ában meghatározott, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés nem állapítható meg, ezért az Alkotmánybíróság tanácsa – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 29. §-a és 30. § (1) bekezdése, továbbá az 56. § (2) és (3) bekezdése, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2012. november 13.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k., Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró előadó alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k., Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3445/2012.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3350/2012. (XI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.X.30.205/2011/7. számú ítélete, valamint az ítéletben felülvizsgált Csongrád Megyei Bíróság 6.G.40.059/2010/17. számú ítélete és a Szegedi Ítéletábrla Gf.I.30.661/2010/5. számú ítélete

alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Szegedi Törvényszéknél 2012. május 7-én benyújtott alkotmányjogi panaszában – amely 2012. május 11-én érkezett az Alkotmánybíróságra – a Csongrád Megyei Bíróság 6.G.40.059/2010/17. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Szegedi Ítéletábrla Gf.I.30.661/2010/5. számú ítéletére, valamint a Kúria Gfv.X.30.205/2011/7. számú ítéletére „is kiterjedően.” Álláspontja szerint a bíróságok ítéletei sértik az Alaptörvény 28. cikkét, amely szerint: „A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.” Az Alaptörvény ezen cikkének sérelmét arra hivatkozással állította, hogy – álláspontja szerint – az ítéletekben alkalmazott a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvénynek (a továbbiakban: Cstv.) az ítéletek meghozatalakor hatályos 12. § (5) bekezdésének és egyéb kapcsolódó rendelkezéseinek az a bíróságok által követett interpretációja, amely lehetővé teszi azt, hogy a vitatott követeléssel rendelkező hitelező a csődeljárásba bejelentkezze ugyan, de más jogcselekményt nem tesz, így a csődegyezség hatálya sem terjed ki rá, majd a sikeres csődegyezséget követően nem veszíti el követelése érvényesítésének a jogát, hanem teljes egészében behajtja az adóson a követelését – szemben azokkal a hitelezőkkel, akik az egyezségkötésben aktívan közreműködtek, és követelésüknek csak valamely hányadához jutottak hozzá –, ellentétes a jogalkotó szándékával és a csődeljárás jogintézményének céljával, mert nem teszi érdekeltté a hitelezőket, hogy részt vegyenek a csődeljárásban. Ezen kívül az indítvány utalt arra is, hogy az eljárás sértette az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt részrehajlás nélküli, tisztességes módon és ésszerű határidőben történő eljáráshoz való jogot.

- [2] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) be-

- kezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdésének első mondata értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [3] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek.
- [4] 3. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény 28. cikkének a sérelmére hivatkozott. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében alkotmányjogi panaszban az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított jogának a sérelmére kell hivatkozni. Az Alaptörvény 28. cikke azonban egy a jogalkalmazói tevékenységre irányuló értelmezési segédszabály, amelynek címzettjei a bíróságok, és amely az indítványozóra vonatkoztatható Alaptörvényben biztosított jogot nem tartalmaz.
- [5] 4. Az indítvány tartalmaz utalást az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére is. Az Abtv. 52. § (1) bekezdés b) és e) pontjai szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmazni. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, és indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmét mindössze megemlíti, de az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegére, mibenlétére nézve releváns, az alkotmányjogi panasz megalapozásához elegendő alkotmányjogi érvelést nem ad elő, és nem is mutat rá érdemi összefüggésre ezen jog és a kifogásolt bírói ítéletek között.
- [6] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 64. § d) pontja alapján – figyelemmel az Abtv. 27. § a) pontjára, valamint az 52. § (1) bekezdés b) és e) pontjaira – az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2012. november 13.

Dr. Bihari Mihály s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k., Dr. Lenkócs Barnabás s. k.,
alkotmánybíró alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k., Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2916/2012.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.mkab.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Majláth Zsolt László ügyvezető igazgató
HU ISSN 2062–9273